

23. ERGEN GÜNLERİ

ERGENLİKTE

CİNSİYET KİMLİĞİ

ve

CİNSELLİK

22-24 Kasım 2018

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Kampüsü 50. yıl Amfisi
<http://ergengunleri.com/23/>

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI.....	3
DÜZENLEME KURULU.....	4
KONGRE BİLİMSEL PROGRAMI.....	6
KONUŞMA ÖZETLERİ.....	9
POSTER BİLDİRİLERİ – OLGULAR.....	24
POSTER BİLDİRİLERİ – ARAŞTIRMALAR.....	40

Değerli meslektaşlarımız,

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Ergen Komisyonu tarafından 23 yıldır düzenlenen Ergen Günleri Sempozyumu 22-24 Kasım 2018 tarihleri arasında Ankara’da yapılacaktır.

Sempozyum bu yıl Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Ergen Ünitesi iş birliği ile düzenlenmektedir. Ergen Ünitesi 1974 yılında Prof.Dr. Celal Odağ tarafından kurulmuş, önce Doç. Dr. Haluk Özbay ve ardından Prof. Dr. Saynur Canat’ın özverili çalışmalarıyla günümüze dek gelmiştir.

Her yıl ergenlikle ilgili farklı bir tema çerçevesinde düzenlenen ve konunun değişik boyutlarıyla ele alındığı toplantımızın teması “Ergenlikte Cinsiyet Kimliği ve Cinsellik” olarak belirlenmiştir.

Cinsiyet döllenme sırasında belirlense de cinsiyet kimliğinin gelişimini etkileyen pek çok etmen bulunmaktadır. Toplantımızda intrauterin dönemde beyin gelişiminden başlayarak cinsiyet kimliği gelişimi için önemli basamaklar ele alınacak, konu toplumsal ve sosyal boyutlarıyla da tartışılacaktır. Ergenlerde sağlıklı cinsellik, ergen cinselliğinin psikososyal ve güncel boyutları, ergen gebeliği, cinsellik eğitimi, cinsel yönelim ve cinsiyet hoşnutsuzluğu gibi konular ele alınacaktır. Programda olgu sunumlarına da yer verilmiştir.

Bu toplantımızda da öncekilerde olduğu gibi poster bildirimleri kabul edilecek ve en iyi poster ödülü verilecektir.

Kasım ayında Ankara’da Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci kampüsünde buluşmak dileğiyle.

Prof. Dr. Füsun ÇUHADAROĞLU ÇETİN
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D. Başkanı
Sempozyum Eş Başkanı
Ergen Komisyonu Başkanı

Prof. Dr. Bedriye ÖNCÜ ÇETİNKAYA
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D. Başkanı
Ergen Ünitesi Sorumlu Öğretim Üyesi
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Disiplinlerarası Sosyal Psikiyatri
A.D. Başkanı Sempozyum Eş Başkanı

EŞ BAŞKANLAR

Prof. Dr. Füsun Çuhadaroğlu Çetin

Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya

SAYMAN

Doç. Dr. Didem Behice Öztop

SEKRETER

Öğr. Gör. Dr. Burçin Çolak

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Devrim Akdemir

Öğr. Gör. Dr. Burçin Çolak

Doç. Dr. Esra Çöp

Prof. Dr. Füsun Çuhadaroğlu

Prof. Dr. Birim Günay Kılıç

Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya

Doç. Dr. Didem Behice Öztop

Psk. Dr. R. Neslihan Rugancı

Uzm. Dr. Candan Taşkiran

Doç. Dr. Zeynep Tüzün

BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

Doç. Dr. Devrim Akdemir

Prof. Dr. Saynur Canat

Öğr. Gör. Dr. Burçin Çolak

Prof. Dr. Füsün Çuhadaroğlu

Doç. Dr. Taner Güvenir

Prof. Dr. Birim Günay Kılıç

Prof. Dr. Emine Zinnur Kılıç

Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya

Prof. Dr. Özlem Özel Özcan

Doç. Dr. Didem Behice Öztop

Psk. Dr. R. Neslihan Rugancı

Prof. Dr. Müge Tamar

Uzm. Dr. Candan Taşkiran

Doç. Dr. Zeynep Tüzün

23. ERGEN GÜNLERİ BİLİMSEL PROGRAMI
ERGENLERDE CİNSİYET KİMLİĞİ VE CİNSELLİK

	2 Kasım 2018 Perşembe	23 Kasım 2018 Cuma	24 Kasım 2018 Cumartesi
08.00-09.00	Kongre Kayıt		
09.00-09.30	Açılış Töreni Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı Açılış Konuşmaları	Konferans Moderatör: Prof. Dr. Füsun Çuhadaroğlu Çetin	Panel Cinsiyet Kimliği ile İlişkili Gelişimsel Etkenler Moderatör: Prenatal tiroid kuramı: Cinsiyet davranışı uyumsuzluğu ve eşcinsel çekimi açıklayan bir düşünce Prof. Dr. Osman Sabuncuoğlu
09.30 - 10.30	İkili Konferans Sağlıklı Cinsellik Moderatör: Doç Dr. Devrim Akdemir Ergenlerde sağlıklı cinsel gelişimin fizyolojik boyutları Doç. Dr. Sinem Akgül Ergenlerde sağlıklı cinselliğin psikolojik boyutları Prof. Dr. Bahar Gökler	09.00 -10.00 Ergenlikte aşk ve cinsellik Doç. Dr. Talat Parman	09.00-10.30 Vaka Tartışması-2
10.30 - 11.00	Kahve arası	10.00-10.30 Kahve arası	10.30-11.00

11.00-12.30	<p>Panel</p> <p>Ergenlerde Cinsiyet Kimliğinin Gelişimi</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya</p> <p>İntrauterin dönemde beynin cinsiyet açısından farklılaşması</p> <p>Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya</p> <p>Ergenlikte beynin cinsiyet açısından farklılaşması</p> <p>Doç. Dr. Devrim Akdemir</p> <p>Beyin ve cinsel kimlik</p> <p>Prof. Dr. Burcu Özbaran</p>	10.30-11.30	<p>Panel</p> <p>Ergenlikte Riskli Cinsel Davranışlar</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Birim Günay Kılıç</p> <p>Ergenlerde riskli cinsel davranışlar: Kimler risk altında?</p> <p>Uzm. Dr. Candan Taşkiran</p> <p>Riskli cinsel davranışların tıbbi görünüm ve komplikasyonları</p> <p>Uzm.Dr. Şelale Özmen</p>	11.00-12.00	Vaka Tartışması-3
12.30-13.30	Öğle Arası	12.30-13.30	Öğle Arası	12.00-13.00	Öğle Arası
13.30-15.00	<p>Panel</p> <p>Ergenlerde Cinselliğin Psikososyal boyutları</p> <p>Moderatör: Doç. Dr. Didem Behice Öztop</p> <p>Tarihsel-sosyolojik açıdan ergen cinselliği</p> <p>Prof. Dr. M. Demet Ulusoy</p> <p>Evrimsel açıdan ergen cinselliği</p> <p>Öğr. Gör. Dr. Burçin Çolak</p> <p>Medya ve ergen cinselliği</p> <p>Doç. Dr. Didem Behice Öztop</p>	13.30-15.00	<p>Panel</p> <p>Cinsiyet Hoşnutsuzluğu Gelişimi, Tedavi ve İzlemi</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Füsün Çuhadaroğlu Çetin</p> <p>Çocuk ve ergenlerde cinsiyet hoşnutsuzluğu</p> <p>Prof. Dr. Birim Günay Kılıç</p> <p>Cinsiyetinden hoşnutsuzluğu olan ergene yaklaşım</p> <p>Doç. Dr. Zeynep Tüzün</p> <p>Psikiyatrinin cinsiyetinden hoşnutsuzluğa yaklaşımının tarihsel seyri ve gündemdeki sorunlar</p> <p>Doç. Dr. Koray Başar</p>	13.00-14.30	<p>Panel</p> <p>Klinik Durumlar ve Ergen Cinselliği</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Özlem Özcan</p> <p>Psikopatolojilerde cinselliğin dışavurumu</p> <p>Doç. Dr. Esra Çöp</p> <p>Nörogelişimsel bozukluklarda cinselliğin dışavurumu</p> <p>Prof. Dr. Özlem Özcan</p> <p>Engelli ergenlerde cinsellik</p> <p>Psik. Dr. Beyza Ünal</p>

15.00-15.30	Kahve arası	15.00-15.30	Kahve Arası	14.30-15.00	Kahve Arası
15.30-17.00	<p>Panel</p> <p>Ergen Cinselliğinin Güncel Boyutları</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Saynur Canat</p> <p>Psikodinamik kuramlar açısından cinsiyet gelişimi</p> <p>Prof. Dr. Füsun ÇuhadaroğluÇetin</p> <p>Liseli gençlerde cinsiyet kimliği ve cinselliğe dair güncel durum</p> <p>Psk. Dan. Demet Akıncı Tuncer</p> <p>Lise çağındaki ergen cinselliğinin psikiyatrik yansımaları</p> <p>Dr. Öğr. Üyesi Esengül Kayan</p>	15.30-17.00	<p>Panel</p> <p>Cinsel Yönelim ve Kimlik</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Abdülkadir Çevik</p> <p>Cinsel yönelime tarihsel ve güncel bakış</p> <p>Doç.Dr. Zeynep Tüzün</p> <p>Erken yaşta evliliğin ve anne olmanın kimlik statüleri ile ilişkisi</p> <p>Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç</p> <p>Farklı cinsel yönelime sahip gençlerin ana baba kabul-reddi ile kimlik gelişimleri</p> <p>Psk. Dan. Ayşe Yalçın Armağan</p>	15.00-16.30	<p>Panel</p> <p>Cinsellik Eğitimi</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Ferhunde Öktem</p> <p>Cinsellik eğitimine güncel yaklaşımlar</p> <p>Prof. Dr. Figen Çok</p> <p>Okullarda cinsellik eğitimi</p> <p>Prof. Dr. Ferhunde Öktem</p> <p>Akran eğitimi</p> <p>Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç</p>
				16.30-17.00	Kapanış

KONUŞMA ÖZETLERİ

ERGENLERDE SAĞLIKLI CİNSEL GELİŞİMİN FİZYOLOJİK BOYUTLARI

Doç. Dr. Sinem Akgül

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D., Ergen Sağlığı Bilim Dalı

Fetusun kromozomal cinsiyeti fertilizasyonda belirlenmektedir. Kızlarda XX, erkeklerde XY kromozom yapısı genetik cinsiyeti belirlemektedir. Anatomik cinsiyeti ise internal ve eksternal genitalya belirlemektedir. Gestasyonun 0 - 7. haftası andiferansiye evre olup erkek ve kız internal ve eksternal genitalya aynı yapıdadır. Gestasyonun 8. haftasında cinsel farklılaşma gerçekleşmektedir. Y kromozom H-Y antijen sentezleyerek erkekte andiferansiye seks bezinin *testis'e*, H-Y antijen yokluğunda ise andiferansiye seks bezinin *over'e* dönüşmesini sağlamaktadır. Doğumdan puberteye kadar üreme sisteminde çok az değişiklik olmaktadır.

Puberte, yetişkin döneme geçilen bir dizi nöroendokrin ve fiziksel değişiklikleri kapsayan, genetik, nutrisyonel, çevresel ve sosyoekonomik birçok faktörden etkilenen, cinsiyet maturasyonu ve üreme yeteneğinin kazanıldığı kompleks biyolojik dönemi tanımlar.

Pubertede oluşan major fiziksel değişiklikler, sekonder cinsel özelliklerin belirginleşmesi, vücut yağ dağılımının değişimi, iskelet gelişiminde hızlanma ve boy sıçraması, erkeklerde spermatogenezin, kızlarda ise ovulasyonun başlamasıdır.

Fizik muayenede, kızlarda meme gelişiminin Tanner evre 2 olması, erkeklerde ise testis hacminin 4 ml'ye ulaşması pubertenin başlaması olarak değerlendirilir. Kızlarda meme gelişiminin 8 - 13 yaş arasında olması beklenirken, menarş yaşı 10,5 - 16 yaşları arasında görülmektedir. Erkeklerde ise puberte 9 - 14 yaşları arasında bireysel farklılıklar nedeniyle farklı yaşlarda görülebilmektedir. Pubertenin farklı yaşlarda görülmesi ergenlerde psikososyal sıkıntılara neden olabilmektedir.

Pubertede hormonal değişimlerle kazanılan sekonder seks karakterleri dışında vücut kompozisyonunda da birtakım değişiklikler olmaktadır. Vücut yağ dağılımı değişmekte olup kızlarda bel ve kalçada, erkekte ise abdominal bölgede yağ kütlesi artar. Puberte ile boy uzaması hızlanmakta olup, kızlar genellikle pubertenin erken evrelerinde, erkekler ise geç evrelerinde pik boy sıçramasını yaparlar. Özellikle erken ergenlik döneminde hızlı büyüme ve cinsel gelişmeye aynı hızla psikososyal gelişimin ayak uydurması zor olabilir.

İNTRAUTERİN DÖNEMDE BEYNİN CİNSİYET AÇISINDAN FARKLILAŞMASI

Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Erişkin kadın ve erkeklerin beyin yapılarının birbirinden farklı olduğu bilinmektedir. Bu farklılığın temelleri anne karnındayken atılmakta, kadınlarda ve erkeklerde beyin gelişiminde cinsiyete özgü farklılıklar bulunmaktadır. Cinsiyete özgü farklar yalnızca üremeyle ilgili beyin bölgelerinde değildir. Beyin hacmi de dahil olmak üzere cinsiyete özgü pek çok fark bulunmaktadır. Bilindiği gibi memeliler intrauterin dönemde herhangi bir hormon etkisi olmadığında dişi yönde gelişmektedir. Erkek fetusun testislerinden salgılanan testosteron

fetusun bedeni ve beyninin erkeksileşmesini sağlamaktadır. Beden ve beyindeki farklılaşma gebeliğin farklı dönemlerinde meydana gelir. Bu nedenle genitalerin farklılaşma düzeyi beyindeki farklılaşmanın doğrudan bir göstergesi olarak değerlendirilmemektedir. Beynin cinsiyet açısından farklılaşmasını etkileyen pek çok farklı etmen bulunmaktadır. Örnek olarak fetal dolaşıma göbek kordonu yoluyla giren hormon, ilaç ya da diğer kimyasallar verilebilir. Son yıllarda yapılan çalışmalar beyindeki farklılaşmanın tek sebebinin hormonlar olmadığına ve cinsiyet kromozomlarının kendisinin de nöron yapısını etkileyerek beyin gelişimini düzeleyebileceğine işaret etmektedir. Bu konuşmada intrauterin dönemde beynin cinsiyet açısından farklılaşma süreci ve başlıca farklılıklar üzerinde durulacaktır.

ERGENLİKTE BEYNİN CİNSİYET AÇISINDAN FARKLILAŞMASI

Doç. Dr. Devrim Akdemir

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Beyin ve davranışlar üzerine yapılan birçok çalışmada bilişsel, duygusal ve beyin görüntüleme gibi alanlarda cinsiyet farklılıkları gösterilmiştir. Bu farklılıkların iyi anlaşılması özellikle cinsiyet farkının belirgin olduğu hastalıkların anlaşılmasında önemli olabilir. Bu farklılıklar gelişimin duyarlı olduğu prenatal dönem ve puberte gibi dönemlerdeki çeşitli faktörlerle ilişkilidir. Puberte ile birlikte hormonal değişiklikler ortaya çıkmakta, beyin maturasyonu hızlanmakta ve sosyal etkenler de daha önemli duruma gelmektedir.

Davranışların gelişimsel seyrini araştıran çalışmalar ve beyin görüntüleme çalışmaları çocukluktan genç erişkinliğe kadar nörodavranışsal parametrelerde ve ilişkili beyin alanlarında yaşa bağlı değişiklikler olduğunu göstermektedir. Özellikle ergenlik döneminde dikkat ve işleyen bellek gibi yürütücü işlev alanlarında performans artmaktadır. Bu sunumda ergenlik döneminde bu nörodavranışsal parametrelerdeki cinsiyet farklılıklarından, beynin yapısı ve işlevi ile ilgili görüntüleme çalışmalarından ve bunlar üzerindeki hormonal etkilerden söz edilecektir.

BEYİN VE CİNSEL KİMLİK

Prof. Dr. Burcu Özbaran

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Bu panel konuşmasında, anne karnından itibaren cinsel gelişim ve cinsel gelişim bozuklukları ele alınacak, cinsel gelişimin nörobiyolojik ve nöroanatomik özelliklerine değinilecektir. Cinsel kimlik ve cinsel yönelimle ilgili nöro-görüntüleme çalışmalarına değinilecektir.

TARİHSEL-SOSYOLOJİK AÇIDAN ERGEN CİNSELLİĞİ

Prof. Dr. M. Demet Ulusoy

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Cinsellik olgusunun çok farklı boyutları bulunmaktadır. Dolayısı ile bu olgu psikolojinin, biyolojinin ya da tıbbın konusu olduğu kadar antropoloji, sanat, arkeolojinin de konusu

olabilmektedir. Bu çalışmada ise cinsellik olgusu, farklı disiplinlerin verileri kullanılarak toplum bilim temelinde irdelenecektir.

Bu alanla ilgili yapılan çalışmaların önemli bir kısmının konuya çoğunlukla kadın/erkek eşitliğini ve kadının aleyhine işleyen toplumsal cinsiyet ayrımcılığını referans noktası olarak yaklaştığı görülmektedir. Bu çalışmanın temel iddiası ise; alışılmış bakış açılarının aksine cinselliğin, kadının hayata geçirdiği kendi ve gelecek nesillerin yaşamının idame etmesinin ve bunun sürekliliğini sağlamaya yönelik bir stratejinin parçası olduğudur.

Bu bağlamda çalışmamızda; söz konusu iddianın tarihsel süreç içindeki değişimlerinin izi sürülerek çağımızdaki cinsellik ile ilgili problemlere farklı açıdan bir açıklama getirmek ve geleceğe ilişkin öngörülerde bulunmak amaçlanmaktadır. Bu değişim süreci; dönemin kendi toplumsal ve doğal habitatu, kültürel ve düşünsel birikimi, demografik koşulları, toplumsal beklentilerinin bir etkileşimi bağlamında ve evrimsel bir yaklaşımla değerlendirilecektir.

Bu ekseninde hareket noktamızı biyolojik bilgiler oluşturmuştur: kadın annelik güdüsü ile dünyaya gelmekte ve hormonları daha hamile iken onu çocuk için hazırlamaktadır. Erkek ise babalığın hayata geçişi için aynı şey söylenememektedir. Yani; erkek babalık rolünü güdüsel olarak değil öğrenme yolu ile edinmektedir. Onun doğuştan getirdiği dürtü ise sadece çiftleşmek ekseninde işlev görmektedir. Bu çerçevede çalışmanın temel sorunsalını şu sorular oluşturmaktadır: İnsanların avcılık ve toplayıcılık yaptığı bir dönemde erkek ve kadını bir araya getiren ne idi? Erkek, kadın ve bebeğinin -ki o bebeğin kendine ait olduğuna ilişkin bir bilince bile sahip olmadığı bir dönemde- uzunca bir süre bakımını üstlenmeye nasıl razı oldu? Ve günümüz insanoğlu ulaşmış olduğu medeniyetin temelini teşkil eden bu birlikteliği günümüze kadar nasıl sürdürdü?

Farklı disiplinlerin sunduğu bilgiler bu soruların cevaplarını; temelde kadına ait olan bir varoluş stratejisinde bulabileceğimize işaret etmektedir: kadın erillik ve babalık kavramlarını tanımlayarak bu olguları kuşaklar üzerinden hayata geçirmiştir. Yöntemi ikna, verdiği ödülü ise cinsellik olmuştur. Kadının imparatorluğu ailedir. Bu strateji özsel temel nitelikleri değişmeden evrilerek günümüze kadar gelmiştir. Ancak günümüzde ilk kez bu stratejinin işleminde yapısal problemlerin ortaya çıktığına şahit olunmaktadır. Bu anlamda cinselliğin de yeniden tanımlanacağı, yaşam şeklimizde de dramatik değişikliklere yol açabilecek yeni bir dünyanın yaratılmakta olduğu gerçeği ile karşı karşıyayız. Eğer böyle ise, on binlerce yıldır ilgisini, becerisini toplumsal ilişkiler üzerine kurmuş kadının rolü artık değişmektedir. Buna koşut ve senkroze olarak kadının simbiyotik ilişki içinde bulunduğu erkeğin rolü de erkekliğin tanımı da değişmektedir ve bu değişimde öncülüğü yine kadın yapmaktadır. Çağdaş ergen cinselliği de bu yeniden yapılanmanın izinde yol almaktadır.

EVİRİMSEL AÇIDAN ERGEN CİNSELLİĞİ

Öğr. Gör. Dr. Burçin Çolak

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Davranışı genellikle o bireyin anne rahmine düşmesinden itibaren olanla açıklama ve anlama eğilimi vardır. Örneğin bir ergen cinsel açıdan riskli davranışlar sergilemektedir çünkü küçükken cinsel istismara maruz kalmıştır. Bu ergeni aynı zamanda cinselliğe dair kültürel normlarla değerlendirdiğimizde cinsel davranışına açıklama getirmiş olunur. Oysa bu, evrimsel psikolojiye göre hikâyenin yarısını oluşturur. Tinberger'e göre biyolojik bir antitenin (bu sunum için ergen cinselliğini) 4 özelliği vardır ve ilk ikisi aşağıdaki gibidir; a) Mekanizma: Davranışın nasıl bir süreçle gerçekleştiği (altta yatan mekanizma nedir?), b)

Gelişimsel (ontogenetik): Kişinin DNA'sındaki metilasyon süreçlerinden yaşadığı travmalara kadar o davranışı göstermesine etki gösteren tüm özellikleri (bireyin yaşamı süresince bu davranış nasıl gelişir? Bu iki özellik davranışın yakınsak (o bireye daha özel sebeplerle) nedenlerini oluşturur. Oysa bir davranışı tam olarak anlamak için o davranışın kişiye iraksak (kişi ile doğrudan ilgili olmayan atalarından aktarılan) nedenlerini de anlamak önemlidir; c) Fonksiyon: Kişinin gösterdiği bu davranışın işlevi nedir? Bu davranış bu kişinin işine nasıl yaramaktadır? d) Filogeni (Evrimi): Bu davranışın çeşitli canlı türleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları nelerdir ve bu davranış nasıl farklılıklar sergiler? Buna göre cinsel açıdan riskli davranışı olan bir ergen a) hormonal açıdan uyarılmıştır, b) çocuklukta cinsel davranışa yönelik uyaranlara maruz kalmıştır, c) ergen cinselliği üreme yaşını erkene çekmektedir, d) cinsellik ile hayatta kalma şansını maksimize etmeye çalışmaktadır. Bu sunumda ergen cinselliğinin evrimsel temelleri diğer canlılardaki cinsel davranıştan benzerlik ve farklılıkları açısından anlatılacaktır. Patolojik görünümünün evrimsel anlamları dinleyiciye aktarılacaktır

MEDYA VE ERGEN CİNSELLİĞİ

Doç. Dr. Didem Behice Öztop

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Birey istikrarlı, tutarlı ve sabit bir kimlik yapısı kazanmadan önce, kendi kimliklerini araştırdıkları ve oluşturmaya çalıştıkları karmaşık süreç ergenlik dönemidir. Ayrıca ergenler bu dönemde kendilerini saran farklı kimlik yapılarını sorgulamaya ve anlamaya çalışır. Kimliğin olduğu bu dönemde medya çeşitliği, seçilebilirliği ve ulaşılabilirliği ile çekici bir bilgi kaynağıdır. Medya bir yandan sosyal yaşamda kaçırdıkları bilgileri sunarken, bir yandan nasıl olmaları veya davranışları gerektiği hakkında da onları bilgilendirir. Modern dünyanın merkezinde duran medyanın gençlerin kimlik gelişiminin merkezinde duran cinsellik ve cinsiyetini nasıl etkilediği ekolojik sistem ve sosyal öğrenme teorileri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Günümüzde gençlerin maruz kaldığı medya içeriğinin aşırı düzeyde cinsellik içermesinin hem genç kızları hem de genç erkekleri cinsel açıdan nesneleştirdiği, bu durumun da kendilik nesnesi, beden memnuniyetsizliği, cinsel sağlık, cinsiyetçi tutumlar ve davranışlar ve cinsel şiddet açısından olumsuz etkisi olduğu bildirilmiştir.

LİSELİ GENÇLERDE CİNSİYET KİMLİĞİ VE CİNSELLİĞE DAİR GÜNCEL DURUM

Psk. Dan. Demet Akıncı Tuncer

Günümüz ergenleri bir zamanlar kutsal sayılan toplumsal tabuları reddediyor, toplumsal kurallara daha az önem veriyorlar. Cinsiyet, ırk ya da cinsel yönelimden kaynaklı farklılıkları daha kapsayıcılar vedünyaya daha esnek bakabiliyorlar. Kısaca, bugünün gençleri günümüz teknolojisinin, anne baba tutumlarının, ekonomik gerçekliğinin ve medyasının “eşsiz bir eseri”. Giyimleriyle, beslenme biçimleriyle, takıldıkları yerlerle özgür olmak ve kendilerini her ortamda ifade etmek istiyorlar. Aralarında konuştukları dilde, birbirlerine hitabet biçimlerinde, vücut dillerinde, kendilerini ifade ediş tarzlarında kız ve erkek olarak net çizilmiş sınırlar son günlerde etkisini kaybetmeye başladı. Okul da forma giyilmesine karşılar, tuvaletlerin kız ve erkek tuvaleti olarak ayrı tutulması yönünde karşıt görüşlerini rahatça ifade edebiliyorlar. Onlar için yaşam kişisel bir ifade biçimi. Gençlerin bu durumlarını ve cinselliği yaşayış biçimlerini ister özgürleşme ister ahlaki bir dejenerasyon olarak tanımlayın

“bireysellik” arasında kurulan bağ çok açık. “Kendini nasıl hissediyorsan öyle davran ve toplum kurallarını fazla umursama”. Bugünün gençler bunu, önceki kuşaklar tarafından sınırlar koyulan cinselliğe geç gelen bir özgürlük olarak nitelendiriyor. Yazılı ve görsel medyanın da etkisi ile gençler için cinsellik günümüzde çok daha görünür, çok daha kabul gören ve çok daha ulaşılabilir bir durum haline aldı.

LİSE ÇAĞINDAKİ ERGEN CİNSELLİĞİNİN PSİKİYATRİK YANSIMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Esengül Kayan

Ergenlik cinsiyet hormonlarının ikincil cinsiyet özelliklerinin gelişimini tetiklemesiyle başlayan, bedensel gelişim ve dönüşüme, beynin hızlı nörobiyolojik yeniden yapılanmasının eşlik ettiği karmaşık ve kritik bir dönemdir. Çocukluktan çıkıp üreyebilen bir yetişkin olma yolculuğunda bedeninde ve hormonlarında meydana gelen hızlı değişimin etkisi altındaki ergen, aynı zamanda bireyselleşme, kimlik oluşturma, meslek belirleme gibi farklı görevler ile karşılaşır. Bu konuşmada erinliğin psikososyal olgunlaşmadan çok daha erken tamamlanmasının, ergenlerin ruh sağlığı üzerindeki etkileri ve psikiyatrik hastalıklarla ilişkisi mevcut yazından alınan bilgiler ve vaka örnekleri ışığında tartışılacaktır.

Psikanalizin kurucusu Sigmund Freud histeriyi cinsel dürtülerin ve onları bastırmak için işleyen ruhsal mekanizmaların bir sonucu olarak açıklamıştı. Çocuk cinselliği üzerinden oluşturduğu dürtü kuramı eleştirilmeye ve tartışılmaya devam etmektedir. Günümüzde nörobiyolojik araştırmalara daha çok yönelen modern psikiyatri hızla ilerlemekle birlikte, cinsellik gibi karmaşık ruhsal süreçlerin psikiyatrik hastalıklarla ilişkisini anlamaktan uzaktır. Bilimsel araştırmaların yetersizliği yanında ergenlikte cinselliğin konuşulmasının bir tabu olarak devam etmesi klinik pratikten alınan verilerin de kısıtlı kalmasına neden oluyor olabilir. Bu konuşmada ergen cinselliği ve psikiyatrik hastalıklarla ilişkisi ile birlikte, ruhsal durum değerlendirmesi sırasında ergenlerle cinselliğin nasıl konuşabileceğini tartışılacaktır

ERGENLİKTE AŞK VE CİNSELLİK

Doç. Dr. Talat Parman

Ergenlik üzerine yazan psikanalistler ergenlikteki dönüşümün değişik yönlerini ele alırlar. Ancak bir kısmı bedendeki değişimi başat olarak görürler. Oysa Sigmund Freud 1905 tarihli çığır açan “Cinsiyet Kuramı” üzerinde yazdığı önemli yapıtın üçüncüsünde ergenlikten yerine erinlikten (puberte) söz eder. Yani yaşamın bu döneminde bedende ortaya çıkan değişimden. Zaten Freud’un tüm yapıtında ergenlik yerine erinlik sözünü kullandığını biliyoruz. Burada ergen psikanalizi tarihinin değerlendirmesini yapmam zor.

Beden imgesinden (body image) ilk söz eden Avusturyalı psikanalist Paul Ferdinand Schilder’dir. Onun 1935 tarihli The Image and Appearance of Human Body (insan bedeninin görünüşü ve imgesi) kitabı bugün bir klasik olarak kabul edilir. Ancak beden imgesi denildiğinde sözü edilen beden hakkında bilinçli bir tasarıma sahip olmak değildir. Annie Birraux şöyle diyor: “Psikanalizde beden imgesi olarak adlandırılan... bizden habersiz oluşan, tortulaşan bilinçdışı tasarım”dır. Bu tasarım “yeni doğanın dış dünya ile kurduğu ve özne olarak var olması duygusunu ona verecek olan haz ve hazzsızlık deneyimlerinin tarihinden” oluşur. Beden imgesi kavramı öznenin kendi bedenini yerleşmesinin tarihini içerir. Bu imge temelinde Freudcu anlamda erotik, yani hazza yöneliktir. Gelişimin çeşitli

evrelerinde ortaya çıkacak olan deneyimler bedende sinir sisteminde izler bırakırlar ve böylece bedenin bir bellek kartı (cartemémoireducorps) oluşur. Bu kartın çok özel ve öznel bir şifresi vardır ve bilinçdışının derinliklerinde saklanmıştır. Onun ancak bilince, önbilince çıkan filizlerine düşer, oyun, kurgu, resim ve Birraux'ya göre dil öncesini söze dökme çabasından başka bir şey olmayan yaratıcılıkla erişilir. "... beden imgesi bedensel söylemimizin dilbilgisidir (grammaire) ve özne benim (je) niteliğini koşullar." der.

Bu konuşmada AnnieBirraux'nun kuramından yola çıkarak ergenlik, eşk ve cinsellik konusunu ele alacağım.

ERGENLERDE RİSKLİ CİNSEL DAVRANIŞLAR: KİMLER RİSK ALTINDA?

Uzm. Dr. Candan Taşkıran

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Ergenlik artmış risk alma davranışlarının sıklıkla izlendiği hem çocukluk hem de erişkinlikten ayrı olarak değerlendirilmesi ve ele alınması gereken bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde sıklıkla karşılaşılan riskli davranışların başında sigara, alkol ve madde kullanımı, yasal olmayan araç kullanımı, agresif davranışlar ve korunmasız cinsel ilişki gelmektedir. Ergenlerde izlenen riskli davranışların gencin fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığına olduğu kadar çevresine de etkileri olmaktadır, bu nedenle riskli davranışların önlenmesi ve izlemi önemli bir halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilebilir. Yapılan araştırmalar riskli davranışların çoğunlukla tek bir alana izole olmadığını, bir riskli davranışın diğerleri için prediktif olduğunu göstermektedir. Ortak risk faktörleri sosyal, psikolojik, aile, okul ve diğer sosyal çevreler dahil olmak üzere birçok alanda bulunabilir. Ergen cinselliği ve cinsel davranışları, istenmeyen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve diğer duygusal ve sosyal sonuçları nedeniyle giderek daha çok dikkat çeken bir alan olmaya devam etmektedir. Diğer riskli davranışlarda olduğu gibi riskleri ve koruyucu faktörleri belirlemek riskli cinsel davranışlara yönelik önlemler ve sonuçlarına yönelik müdahaleler açısından da oldukça önemlidir. Yapılan araştırma ve gözden geçirmeler ergenlerde görülen riskli cinsel davranışları bireysel, ailesel, çevresel ve sosyokültürel sistemlerin dahil olduğu multisistemik bakış açısıyla değerlendirme ve ele almanın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu konuşmada gelişimsel bakış açısıyla ergenlik dönemindeki riskli cinsel davranışlara yönelik risk faktörlerinin gözden geçirilmesi amaçlanmaktadır.

RİSKLİ CİNSEL DAVRANIŞLARIN TIBBİ GÖRÜNÜM VE KOMPLİKASYONLARI

Uzm. Dr. Şelale Özmen

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 2016 yılı sonu itibariyle 15-24 yaş grubundaki genç nüfus 12 milyon 989 bin 42'dir. Genç nüfus, toplam nüfusun %16,3'ünü oluşturmaktadır. Ülkemiz gibi genç nüfusun fazla olduğu toplumlarda ergenlerin, özellikle de bu yaş grubunun fizyolojik gelişimi nedeniyle ergen cinsel sağlığının önemli bir yeri vardır. Bu yaş grubunda riskli cinsel davranışlar ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilk cinsel ilişki yaşı giderek düşmektedir. Çanakkale'de üniversite birinci sınıf öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada kızların %

4,7'sinin, erkeklerin % 25,3'ünün cinsel ilişkisi olduğu ve % 99,2'sinin ilk ilişkisini 16 - 19 yaşlarında yaşadığı saptanmıştır. Ergenlerdeki en temel riskli cinsel davranış korunmasız cinsel ilişkidir. Bu da gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini artırır.

BM Nüfus Fonu'nun 2014 Türkiye raporuna göre her yıl 18 yaş altında 91000 kadın anne olmakta ve 15-19 yaş grubundaki her 1000 kadın başına 28 doğum düşmektedir. Ergen gebelikleri eklampsi, erken doğum, düşük doğum ağırlıklı bebek gibi komplikasyonlara yol açarak hem annenin hem de bebeğin sağlığını tehlikeye atmaktadır. 15 yaş altında gebeliğe bağlı ölüm riski 20 yaş üstüne göre beş katı daha fazladır. Ayrıca erken yaşta anne olmak kızların eğitimlerini yarıda bırakmalarına, iş hayatında güçsüzleşmelerine, toplumun yoksullaşmasına neden olmaktadır.

Cinsel yolla bulaşan hastalıkların görülme riski gelişmekte olan ülkelerde özellikle ergenler arasında artmaktadır. Kronik pelvik ağrı ve infertilitenin dışında Human Papilloma Virüs, Hepatit B, HIV/AIDS ve sifiliz ciddi, hayatı tehdit eden komplikasyonlara yol açmaktadır.

Ergenlerin üreme ve cinsel sağlık konularındaki bilgi eksikliklerini giderecek ve riskli davranışlarını değiştirmelerini sağlayacak etkin modeller geliştirilmelidir. Bu modelleri oluşturarak ergen üreme sağlığının toplumsal bir sorun olduğu unutulmamalıdır.

ÇOCUK VE ERGENLERDE CİNSİYET HOŞNUTSUZLUĞU

Prof. Dr. Birim Günay Kılıç

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Kişi doğduğunda genellikle dış genital yapısına göre belirlenen bir biyolojik cinsiyeti (sex) olmaktadır. Cinsiyet disforisinde ise kişinin kendini doğumda belirlenen değil de, farklı bir cinsiyette duyumsaması ve bu doğrultuda görünüşü ve davranışlarıyla hissettiği cinsiyete (gender) uygun toplumsal cinsiyet özelliklerini sergilemekte ısrar etmesi söz konusudur. Çocuklarda, belirlenen cinsel kimlikten değişik bir seçenekte olduğu konusunda yoğun bir direktme yanısıra oyun, giysi seçimi ve yaşıt tercihinde farklılıklar ve cinsel anatomisinden hiç hoşlanmama söz konusudur. Ergenlerde ortaya çıkması beklenen ikincil cinsel özellikler belirgin sıkıntı yaratır.

Son yıllarda batı ülkelerinde cinsiyet kimliği ile ilgili uyumsuzluk yaşayarak tedavi arayışı içinde başvuru yapan gençlerin sayısında ciddi bir artış olduğu bildirilmektedir. Çocuk ve ergenlerde cinsiyet kimliği/cinsiyet kimliği disforisi ile ilgili bilimsel ilgi de giderek artmaktadır. Konuya kavramsal temel oluşturan terminoloji de sürekli zenginleşmektedir.

Bu sunumda, cinsiyet kimliği disforisinin etiyoloji ve epidemiyolojisi ile ilgili yazın bilgileri gözden geçirilecektir. Ayrıca geleneksel cinsiyet kimlik gelişimi modelleri ve bunların kısıtlılıkları üzerinde durulacaktır. Cinsiyet Kimliği Disforisi yaşayan çocuk ve ergenlerin başta özkıyım olmak üzere ciddi ruh sağlığı sorunları yaşadıkları bilinmektedir. Bu bağlamda cinsiyet disforisinde tedavi paradigmaları ve bunlarla ilgili tartışmalara değinilecektir. Son olarak uluslararası kabul gören ve klinik uygulamalarımıza temel oluşturacak pratik parametreler sunulacaktır.

CİNSİYETİNDEN HOŞNUTSUZLUĞU OLAN ERGENE YAKLAŞIM

Doç. Dr. Zeynep Tüzün

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D., Ergen Sağlığı Bilim Dalı

Kişinin doğumda tayin edilen cinsiyeti, birincil ve ikincil cinsiyet özellikleri ve cinsiyet rolü ile cinsiyet kimliği arasındaki örtüşmemeden dolayı yaşanan sıkıntıya Cinsiyetinden hoşnutsuzluk (Gender Dysphoria) denilmektedir. Alanyazında çocukluk döneminde cinsiyetinden hoşnutsuz olan çocukların hepsinde ergenlik döneminde bu durumun devam etmediği, özellikle 10-13 yaş arasında ikincil cinsiyet özelliklerinin belirmesi, ilk aşık olma/cinsel çekim deneyimi ve sosyal çevre değişikliklerinin cinsiyetle bağlantılı ilgiler, davranışlar ve cinsiyetinden rahatsız olma duygularında devamlılığa neden olabildiği belirtilmektedir (Steenema ve ark., 2011). Ayrıca çocuklukta cinsiyet hoşnutsuzluğu ya da cinsiyet rolü uyumsuzluğu olmaksızın, beklenen cinsiyetle örtüşmemenin ergenlik sonrasında da başlayabildiği de aktarılmaktadır (Edwards-Leeper ve Spack, 2012). Cinsiyetinden hoşnutsuzluğu olan ergenlerde özkıyım düşüncesi, girişimi, kendine zarar verme davranışı ve evden kaçma oranları alanda çalışan ruh sağlığı uzmanlarının cinsiyet hoşnutsuzluğu yaklaşımında yetkin ve güncel gelişmeleri takip eder halde olmalarının önemini göstermektedir (Leibowitz ve Vries, 2016). Ergenlere yönelik yaklaşımlarda cinsiyet kimliklerinin olumlaması konusunda büyük oranda görüş birliği bulunmaktadır (Coleman ve ark., 2012). Bu görüş cinsiyet kimliği ile ilgili sorgulama devam ediyorsa bu keşfe destek vermeyi, olumlu kendilik kimliği ve dayanıklılık geliştirmesine yardımcı olmayı ve cinsiyet kimliğini olumlamayı kapsamaktadır. Sunumda bu gençlerin başvuru, değerlendirme ve izlemlerindeki önemli konular, kılavuz kaynaklar, genel ilkeler özetlenerek ekip çalışmasının önemine değinilecektir.

PSİKİYATRİNİN CİNSİYETİNDEN HOŞNUTSUZLUĞA YAKLAŞIMININ TARİHSEL SEYRİ VE GÜNDEMDEKİ SORUNLAR

Doç. Dr. Koray Başar

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

Cinsiyet birçok toplumda ikili bir düzen içinde değerlendirilegelmiştir. Bu haliyle insanlar sınırları belirgin, birbirinden bedensel, ruhsal, sosyal özellikleri açısından farklı, bu özellikleri tutarlı ve kararlı şekilde sergileyen erkek ve kadın kategorilerinden ibaret iki grup halinde değerlendirilir. Cinsiyet ile ilgili temel belirleyenin bedensel özellikler, özellikle de üreme organları ve yetiştirilme biçiminin olduğu kabul edilirdi. Ancak geçtiğimiz yüz yılın başından itibaren yapılan birçok çalışma bu varsayımların geçerli olmadığını gösterdi.

Doğumda bedensel özelliklerle belirlenen cinsiyetiyle, cinsiyet kimliği arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanan sıkıntıya cinsiyetinden hoşnutsuzluk (CH) denilmektedir. Bedenin cinsiyetlendirilmiş özelliklerinin hormonlar ve cerrahi girişimlerle değiştirilebilmeye başlanmasının ardından psikiyatrinin gündeminde belirgin konumunu almıştır.

Güncel yaklaşım kendi cinsiyetine uygun bedensel ve toplumsal özellikleri edinmesi amacıyla izlenen bir dizi tıbbi değerlendirme ve işlemden oluşan bir süreçtir. Süreçte Dünya Transgender Sağlığı İçin Profesyoneller Birliği'nin sağlık çalışanlarına yönelik yayımladığı Bakım Standartları kılavuz olarak benimsenmektedir.

Yakın zamana kadar işlemler, kişilerin olur vermeleri için gereken yaşla sınırlanıyor, bu yaşı geçen kişilere psikososyal ve bedensel destek sağlanıyordu. Çalışmalar, çocuklukta değilse

bile, ergenlikte beliren CH'nun neredeyse kişilerin tümünde erişkinliğe uzandığını, ergenliğin ruhsal ve toplumsal ciddi zorluklar yaşanan, riskler içeren bir dönem olduğunu gösterdi.

Bu nedenle yirmi yıldır giderek yaygınlaşan biçimde ergenliğinde CH olanlara hormon yoluyla ergenliği baskılama yöntemi bir seçenek olarak sunulmaktadır. Ergenliğin ipuçları belirdiğinde, CH sebat ediyor ve değerlendirme ölçütleri karşılanıyorsa, hormonlarla ergenliğin bedensel etkilerinin önüne geçilmektedir. İlaçlar kesildiğinde ergenlik olağan seyrinde ilerlediği için bir tedaviden ziyade, kişinin karar verebileceği yetkinliğe ulaşmaya kadar cinsiyet kimliği ve ifadesinin keşfine zaman tanımaya yardımcı bir uygulama olarak görülmektedir. En önemli avantaj ergenlikle beliren bedensel özelliklerle görülen CH artışı ve eşlik eden psikososyal sorunların önüne geçilmesidir. Uzun vadeli izlem çalışmalarıyla olumlu etkileri destekleyecek bulgulara ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu uygulama uluslararası kılavuzlarda yerini almıştır.

Çocukluk ve ergenlikte bireye ve aileye nasıl destek sağlanabileceğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir; aileyi de içine alacak şekilde bütüncül bir yaklaşımla destek ve izlem önerilmektedir. Cinsiyet kimliğinin uzmanlar tarafından tayini, bastırılması, yönlendirilmesi önerilmemektedir.

Sonuç olarak, günümüzde hem çocukluk hem de ergenlik döneminde CH'la ilgili ruhsal uzman desteği sağlanması için erişkin yaşına varılmasının beklenmesi ve önerilmesi güncel tıbbi bilgi birikimine göre uygun görünmemektedir.

CİNSEL YÖNELİME TARİHSEL VE GÜNCEL BAKIŞ

Doç. Dr. Zeynep Tüzün

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D., Ergen Sağlığı Bilim Dalı

Cinsel yönelim bireyin hangi cinsiyete ilgi duyduğu ile ilgili olup cinsel duygu, istek ve davranışları kapsamaktadır. Cinsel yönelim kişinin kendi cinsiyetine ise eşcinsel, diğer cinsiyete ise heteroseksüel, her iki cinsiyete yönelik ise biseksüel olarak tanımlanır. Eşcinsellik ve biseksüellik insan cinselliğinin patolojik olmayan bir çeşitliliği olarak değerlendirilmekte ve ruhsal birer hastalık olarak görülmemektedir. Araştırmalar karşılaştıkları ayrımcılık, damgalanma ve psikososyal stres faktörleri sonucunda eşcinsel ve biseksüel bireylerde çeşitli ruhsal hastalıkların daha sık görülebildiğini aktarmaktadır. Ergenlik fiziksel, bilişsel ve psikososyal alanda çok hızlı değişimlerle dolu olan bir dönemdir. Bu dönemde cinsel yönelimleri nedeni ile dışlanan ve ayrımcılığa uğrayan ergenler ruh sağlıkları açısından oldukça kırılgan hale gelmektedirler. Dolayısıyla kendilerini tanımak, bilgi ve/veya destek almak isteyen eşcinsel ergenler ve aileleri ile çalışan ruh sağlığı uzmanlarının bilgi ve deneyimlerinin güncel kaynak ve yaklaşımlarla zenginleşmesi önemlidir. Bu amaçla sunumda çeşitli kılavuz kaynaklardan derlenen uygulama alanında yönelik güncel ve uygun yaklaşımlar aktarılacaktır.

EŞCİNSEL ERGENLERİN KİMLİK DUYGUSU KAZANIMLARI İLE ALGILANAN ANNE- BABA KABUL-REDDİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Psk. Dan. Ayşe Yalçın Armağan

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

İnsan hayatı altı evrede incelenmektedir. Bunlar, doğum öncesi, bebeklik, çocukluk ergenlik yetişkinlik ve yaşlılık olarak üzere sınıflandırılabilir. Bu gelişim dönemlerinden en önemlilerinden birisi de ergenliktir. Ergenlik, çocukluk çağı ile yetişkinlik çağı arasındaki duygusal ve fiziksel değişimlerin olduğu bir geçiş dönemidir. Keşif dönemi olarak bilinen bu dönemde, kimlik keşfi önemli bir yere sahiptir. Kimlik en genel anlamıyla ergenlik evresinde kazanılması gereken temel özelliktir bireyin “ben kimim?” sorusuna verdiği yanıtıdır. Kimlik kavramı, grup kimliği, mesleki kimlik, ulusal kimlik, kültürel kimlik, cinsel kimlik gibi öğelerin bir bileşimidir. Kimlik kavramını oluşturan temel bileşenlerinden biri cinsel kimliktir. Erkek veya kadın cinsiyeti ile özdeşleşme duygusu cinsel kimliği oluşturur. Cinsel yönelimise cinsel kimlik gelişiminin bir bileşenidir. Cinsel yönelim erkeğe, kadına veya her iki cinse yönelik duygusal, romantik ve / veya cinsel çekimi ifade eden kalıcı bir niteliktir. Anne babanın bireyin doğumundan itibaren çocuk ile arasında oluşan olumlu ya da olumsuz kurulan ilişkiye göre çocuk zihninde anne veya babaya karşı algılar oluşur. Bireyin gelecek hayatındaki ilişkilere de yön verecek bu algı Anne-Baba Kabul-Red Kuramı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırma, üniversitede okuyan eşcinsel bireylerin kimlik duygusu kazanımlarının, algılanan anne-baba kabul-redile ilişkisinin değerlendirilmesi amacı ile yapılan nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara’da devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 10 eşcinsel öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri 2018-2019 akademik yılı güz döneminde derinlemesine görüşmeler yoluyla ve yarı yapılandırılmış soru formları aracılığıyla toplanmıştır. Veriler metin şekline dönüştürülmüş ve içerik analizi yapılarak belirli temalar oluşturulmuştur. Bu temalar, Kendini tanıma, Gelecek ile ilgili planlar, Engeller karşısındaki tutum, Sosyal çevre edinimi, Yönelim farkındalığı, Beden algısı, Değersizlik hissi, Anne-baba ile ilişki, Cinsel yönelim paylaşımı ve Algılanan Anne-baba kabul-redolarak belirlenmiştir.

Bu sunumda araştırma bulgularına değinilerek, eşcinsel ergenlerin algılanan anne-baba kabul-reddinin kimlik kazanım duyguları açısından öneminden bahsedilecektir.

ERKEN YAŞTA EVLİLİĞİN VE ANNE OLMANIN KİMLİK STATÜLERİ İLE İLİŞKİSİ

Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Psikolojisi Anabilim Dalı

Ergenlik dönemi biyolojik, bilişsel ve sosyal-duygusal yoğun değişimlerin yaşandığı dönemdir. Bu dönemin en temel gelişim görevi kimlik duygusunun kazanılmasıdır. Erikson’a (1968) göre bireyin kimlik gelişimi, biyolojik süreç, çevre ve ego sürecinin etkileşimi ürünüdür. Kimlik gelişimi ile ilgili Erikson’un kuramını temel alan Marcia (2002) ise kimliği, “duyum”, “tutum” ve “çözüm” kavramlarıyla açıklamakta ve “kimliği bireyin dürtülerinin, yeteneklerinin, inançlarının ve bireysel tarihinin dinamik örgütlenmesi” olarak tanımlamaktadır.

Ergenlik döneminde eğitim, dünya görüşü, din, cinsiyet, meslek ve daha birçok konuda başlayan kimlik arayışları beliren yetişkinlik döneminde daha da yoğunluk kazanmaktadır. Ne var ki, Türkiye’de halen çok sayıda kız çocuğu fiziksel, duygusal, cinsel ve psikososyal gelişimini tamamlamadan erken yaşlarda evlendirilmektedir.

Erken yaşta evlilikler ekonomik yetersizlik, geleneksel yapı, toplum baskısı, düşük eğitim seviyesi, evlilik dışı gebelik gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkmakta, erken yaşta çocuk sahibi olma hem anne hem de bebek için birçok sorun oluşturmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi erken yaşta evlenmiş ve çocuk sahibi olmuş bireylerin, kimlik gelişimleri için gerekli arayışlar ve alternatifler arasından seçim yapma sürecini çok fazla gerçekleştirememeleri ve herhangi bir araştırma yapmadan kimliklerine ilişkin bağlanmalarda bulunabilmeleridir. Bu bireyler genellikle kendi seçimlerinden çok aile, akraba ya da çevrelerinin beklentilerine göre seçimler yapmak zorunda kalmaktadırlar.

Bu sunumda kimlik gelişiminin yoğunluk kazandığı ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemlerinde evlenmiş ve çocuk sahibi olmuş bireylerin kimlik gelişimlerinin, aynı yaş grubundaki bekâr ve eğitimine devam eden gençlerle karşılaştırıldığı ve iki grup arasındaki kimlik gelişim süreçlerindeki farklılıkların ayrıntılı olarak incelenmeye çalışıldığı araştırma bulgularına değinilerek, erken yaşta evlenme ve çocuk sahibi olmanın gelişimsel sonuçlarına vurgu yapılacaktır.

PRENATAL TİROİD KURAMI: CİNSİYET DAVRANIŞI UYUMSUZLUĞU VE EŞCİNSEL ÇEKİMİ AÇIKLAYAN BİR DÜŞÜNCE

Prof. Dr. Osman Sabuncuoğlu

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarının hizmet sunmakla yükümlü oldukları sorunlar arasında Cinsiyet davranışı uyumsuzluğu ve eşcinsel çekim (CDU-EÇ)de bulunmaktadır. Çok eskilerden beri merak edilmesine karşın yakın zamana kadar her iki durumun nedenlerine ilişkin bilimsel açıklamaların yetersiz kaldığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu durum ve klinik deneyim, araştırma bakışımızı olası başka bir sisteme çevirmemize yol açmıştır: Tiroid sistemi. 2015 yılında yayınlanan ilk araştırmamız annede gebelikte tiroid disfonksiyonu bulunması ile çocukta gözlenen CDU-EÇ arasında ileri derecede anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (n=12, p <0.0001). Bilimsel yazında ilk olgu örneklerini özetleyen araştırmamız CDU-EÇ için Prenatal tiroid kuramını (PTK) önermiştir. Onu izleyen, 2017 yılında yayınladığımız bir tümdengelimsel yazı kadından-erkeğe transeksüel ve lezbiyen bireylerde rastlanan artmış Polikistik over sendromu sıklığı fenomenini PTK'a eklemiştir. Aynı yazıda Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerde sıklığının arttığı bildirilen Cinsiyet hoşnutsuzluğu oranları her iki klinik durumun ortak nedeni olarak annede/ailede artmış tiroid disfonksiyonu ile açıklanmıştır. PTK, annede oluşan immün yanıt sonucu gebelikte artmış düşük oranı ve erkek eşcinsel bireylerde düşük doğum ağırlığı olduğunu savunan hipoteze etkili bir alternatif açıklama getirmektedir. PTK ilk ve şimdilik tek olan en önemli desteği eşcinsel erişkin bireylerde yapılan insan genomu çalışmasından almıştır. Sanders ve arkadaşları (2017) eşcinsel erkeklerde 14. kromozom üzerinde Tiroid Stimulan Hormon reseptörü değişikliklerinde artış bulmuştur. Kanımızca, özgül bir genin gösterilmesi bir belirteç gibi söz konusu örneklerde tiroid sistemi sorunlarının varlığını kanıtlamaktadır.

Annede/ailede görülen tiroid hastalıkları sonraki kuşakta nörogelişimsel bir sorun olarak CDU-EÇ oranını anlamlı şekilde etkilemektedir. Tiroid bozuklukları ne kadar iyi araştırılır ve öğrenilirse CDU-EÇ ve ilgili konular o kadar iyi anlaşılacaktır. Pozitif bilimin yarattığı aydınlığın birey ve toplum yaşamına en olumlu yansıtacağı konuların arasında CDU-EÇ sorunsalı bulunmaktadır.

PSİKOPATOLOJİLERDE CİNSELLİĞİN DIŞAVURUMU

Doç. Dr. Esra Çöp

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları EAH Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Çocuk ve ergen psikiyatrisinde cinsel davranış sorunlarıyla kliniğe başvuru olabilmektedir. Bu belirtiler genellikle hiperseksüalite belirtileri, cinsel disfonksiyon belirtileri ve cinsel düşünce-fanteziler şeklinde gruplanabilir. Bu belirtiler hayat kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Hiperseksüalite belirtileri ile başvuran çocuk ve ergenlerde öncelikle gelişim dönemi göz önünde bulundurularak ayırıcı tanıda nörolojik hastalık, virilizasyon, fiziksel istismar, ilaç kullanımı değerlendirildikten sonra psikiyatrik hastalıkların ayırıcı tanısı yapılmalıdır. Ayırıcı tanı yapılırken cinsel davranışın ego-distonik ya da ego-sintonik olup olmadığı, cinsel olarak aşırı uyarıcı bir çevrede bulunup bulunmadığı, cinsel istismara maruz kalıp kalmadığı gibi durumlar mutlaka değerlendirilmelidir. En sık hiperseksüalite görülen psikiyatrik bozukluklar nörogelişimsel bozukluklar dışında bipolar bozukluk, davranım bozukluğu, madde kullanım bozukluğu, psikotik bozukluklar, travma sonrası stres bozukluğu, uyum bozukluğu ve siklotimi sayılabilir. Daha az oranda obsesif kompulsif bozukluk, disosiyatif bozukluklar, sanrılı bozukluk ve deliryumda hiperseksüalite belirtileri görülebilir. Cinsel düşünce ve fantezilerin görüldüğü bozukluklar arasında ise obsesif kompulsif bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu ve parafil sayılabilir.

Psikiyatrik bozukluklarda cinsellikle ilgili belirtilerin sorgulanması, ayırıcı tanıda ele alınması hem tedavinin etkinliğini değerlendirmede hem de hastanın tedaviye uyumunu ve hayat kalitesini arttırmada önemli olacaktır.

ENGELLİ ERGENLERDE CİNSELLİK

Psik. Dr. Beyza Ünal

Cinsellik, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair sorgulamalar, ergenliğin en belirleyici özelliklerinden biri olan kimlik gelişiminin ayrılmaz parçalarındandır. Ancak, toplumda var olan yanlış inanışlar ve önyargılar nedeniyle, fiziksel, duyuşsal, zihinsel ya da psikososyal engellere sahip ergenlerin cinsellik konusunda, engelli olmayan yaşlılarına kıyasla bilgisiz ve deneyimsiz olduğu gözlemlenmektedir. Bu konuşmanın amacı, engelli ergenlerin ve yetişkinlerin toplum tarafından sıklıkla maruz bırakıldığı cinsiyetsizleştirici tutumların sebeplerinin ve sonuçlarının tartışmaya açılmasıdır. Bu bağlamda, öncelikle engelliliğin toplumsal modeli tanıtılacaktır. Bunun devamında, toplumun engelliliğe ve engellilere yönelik bakış açısı ve bu bakış açısının, engelli ergenlerin cinselliğe dair bilgiye erişimini ve cinsel deneyimlerini kısıtlayıcı etkisi üzerinde durulacaktır. Aynı zamanda, toplumun tutumlarından dolayı yaşanan kısıtlamaların engelli ergenlerin kimlik gelişimine etkisi, toplumsal güzellik ve sağlamlık normlarının içselleştirilmesi çerçevesinde tartışılacaktır. Bu tartışmalar, a) engelli ergenlerle çalışan uzmanların, ergenlerin kimlik gelişiminin önemli parçalarından olan cinsellik, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair sorgulamalarını göz ardı etmeden hizmet vermesinin ve b) bunun için, uzmanların, toplumda var olan güzellik ve sağlamlık normlarını sorgulamaya açık olmalarının önemini vurgulayacaktır.

CİNSELLİK EĞİTİMİNE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Prof. Dr. Figen Çok

Başkent Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Ergenlerin cinsellikle ilgili eğitimleri her zaman tartışmalı, zor ancak güncel bir konu olmuştur. Okullarda cinsellik eğitimi farklı şekillerde farklı ülkelerde, farklı politikalarla ilerlerken, ergenlerin cinsel konularda bilgilenme ihtiyacı da özellikle günümüzde internetin ve bilişim teknolojilerinin kullanımı ve küreselleşmeye bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Genel olarak, cinsel bilgilerin aktarılması konusunda geleneksel sayılabilecek ve ergenlerin cinsellikten uzak durmalarını vurgulayan yaklaşımlar var olmuştur. Bu yaklaşımlarda daha çok ergenler arasında cinsel açıdan risk grupları dikkat çekmiş ve riskli ergenlere ve genel gruplara dönük bilgi ve cinsellikten uzak durma yönünde beceri kazandırma süreçleri ağırlık kazanmıştır. Öte yandan, bireyin genel gelişimine odaklı daha yeni sayılabilecek yaklaşımlar ergen cinselliğini “cinsellikten uzak durmak” vurgusundan çok, özdenetimin gelişmesi gibi psikolojik değişkenler bağlamında değerlendirmiş ve gelişim anlayışında da eğitimde de bireyin bütüncül bir varlık olduğu gerçeği temel alınmıştır. Ayrıca öğretmen eğitiminde genel gelişimsel bilgilerin paylaşılması ve öğretmenlerin daha çok gelişimsel anlayışla donanmış olmaları ergenlerin sağlıklı gelişimleri açısından önemli görülmektedir.

CİNSEL SAĞLIK EĞİTİMİ KAPSAMINDA BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ: AKRAN EĞİTİMİ

Doç. Dr. Tülin Şener Kılınc

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Psikolojisi A.D.

Dünya Sağlık Örgütü cinsel sağlığı “cinsel yaşamın bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal açıdan bir bütün olarak ele alınması yoluyla kişilik, iletişim ve sevginin olumlu yönde zenginleşmesi ve güçlenmesi” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak cinsel sağlık eğitimi de, özellikle genç bireylerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusunda bilgilendirilmeleri, ergen gebeliği ve doğurganlığın düzenlenmesi, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE) ve HIV/AIDS’in önlenmesi, şiddet ve cinsel istismar konusunda önleme ve danışmanlık hizmetlerinin anlatılmasını içermektedir. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusundaki bilgilendirme ve eğitimler çeşitli yollarla yapılabilir. Özellikle risk grubu olarak öngörülen ergenlerin, gebelik ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan korunması yönünde yapılan eğitimlerin gençlere doğru biçimde ulaşabilmesi ve kalıcı olması için kullanılacak yöntem ve uygulamaların dikkatli seçilmesi gerekmektedir. Akran eğitimi bu uygulamalarda kullanılan en etkili yollardan biridir.

Akran eğitimi, belirli alanlarda önceden bilgi sahibi ve eğitim almış genç insanların, yaş, çevre ve ilgi alanları yönünden benzer diğer genç insanlara edindikleri bilgileri aktarma yoluyla; bilgi, beceri, tutum ve farkındalık düzeylerinin artmasını amaçlayan programlanmış eğitimsel etkinlikler olarak tanımlanabilir. Akran eğitimi, gençlerin yer aldığı her mekanda (okullar, spor ve sanat merkezleri, öğrenci kulüpleri, gençlik dernekleri, işyerleri ve sokaklar gibi) gerçekleştirilebilir. Ergenlik döneminde akranların birbirleri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri bilinmektedir. Bu etkilerin yararlı biçimde dönüştürülmesi ve bu yararın yaygınlaştırılmasında akran eğitimi çok etkilidir.

Bu sunumda, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde yürütülen Cinsel Sağlık Eğitimi dersi kapsamında Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği (Y-PEER Türkiye) ile işbirliği içinde uygulanan ve derneğin Toplum Gönüllüleri Vakfı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Ortaklığı ile ortaklaşa yrttğreme Sağlığı projesine dayalı olarak ders kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler anlatılacaktır. Aynı zamanda eğitimin ntest ve sontest verileri karşılaştırmalı olarak sunulurken gençlerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerindeki değişikliklere vurgu yapılacaktır.

POSTER BİLDİRİLERİ

OLGU BİLDİRİLER

P1/ AĞABEY KAYBINDAN SONRA GELİŞEN 14 YAŞINDA CİNSİYET DİSFORİSİ OLGUSU

Öznur Adıgüzel¹, Erman Esnafoğlu¹

1. Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ABD

oznuradiguzel58@gmail.com - ermanesnafoglu@yahoo.com

Cinsel kimlik bozukluğu(CKB), kişinin cinsiyetine ilişkin sürekli ve şiddetli bir şekilde rahatsızlık duyması, karşı cinsiyetten olma isteği, ısrarcı ve karşı cinsiyetle güçlü bir özdeşim kurması olarak tanımlanmaktadır. CKB tanısı konan çocuklarda klinik görünümün ya da prognozun çeşitlilik gösterdiği görülmekte ve oluş nedenine yönelik çeşitli kuramlar öne sürülmektedir. Cinsel kimlik gelişimi ve CKB etiyojisinde biyolojik, genetik, ailesel, sosyal ve kültürel etkenlerin birlikte rol oynadığı düşünülmektedir. Yalnızca karşı cinsiyete özenme ya da karşı cins olma isteği tek başına tanı için yeterli bir ölçüt değildir. DSM-5'e göre cinsel kimlik bozukluğu artık cinsiyet disforisi başlığı altında sınıflandırılmaktadır. Bu olguda, abisinin vefatından sonra cinsiyet disforisi gelişen, 14 yaşında bir kız hasta sunulacaktır. 14 yaşında, kız hasta, son 2 yıldır daha da belirgin olan, erkek cinsiyete özenme, göğüslerinden utanma gibi vücudundaki kadınsı bölgelerden rahatsız olma, cinsiyetinden memnuniyetsizlik şikayetleri nedeniyle polikliniğimize başvurdu. İlk olarak, 8 yıl önce abisinin vefatından sonra erkek olma isteği başlamış. Sonrasında hep abisinin kalan kıyafetlerini giymeye başlamış. Mahalledeki komşular sürekli " aynı abisi, ne kadar da çok benziyor" derlermiş hep. Hastaya ÇDÖ (Çocukluk çağı depresyon ölçeği), cümle tamamlama testi, STAI I-II (State-Trait Anxiety Inventory = Durumluluk- Süreklilik Kaygı Ölçeği) ve Ruhsal Belirtiler Tarama Ölçeği (SCL-90) uygulandı. Hastanın kliniğimizde antidepresan ve destekleyici psikoterapisi halen devam etmektedir. Literatürde yapılan araştırmalarda yas reaksiyonu sonrası gelişen cinsiyet disforisi olgusuna rastlanmamıştır ve ilk kez bu vakada bildirilmektedir. Bizim olgumuzda abisinin vefatı sonrası hastanın kendisini abisinin yerine koyduğu ve buna yönelik olarak da ona benzemeye çalıştığı düşünülmüştür. Ailesine abisinin yokluğunu hissettirmemek için abisiyle özdeşleşme çabaları dikkat çekmiştir. Bu yazının amacı, yas reaksiyonu sonrasında cinsiyet disforisi gelişebileceği ve tedaviye yönelik yaklaşımlar hususunda farkındalığın artırılmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet disforisi, yas, adolesan, ağabey kaybı

P2/ SSGİ KULLANIMI SIRASINDA GELİŞEN MANİ OLGUSUNUN AYAKTAN İZLEMİ: VAKA TAKDİMİ

Huriye Berna Yılmaz¹, Burcu Ersöz Alan¹

1.Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

huriyebnayilmaz@gmail.com - burcuersoz02@yahoo.com

Seçici serotonin geri alım inhibitörleri (SSGİ) çocuk ve ergenlerde depresyon, OKB, kaygı bozuklukları, yeme bozuklukları gibi durumlarda yaygın kullanılırlar. Yan etkileri arasında disinhibisyon, dürtüsellikte artış, hipomani ve mani görülebilmektedir. Bu olgu sunumunda kaygı bozukluğu nedeniyle sertralin kullanan bir ergende gelişen manik durum ve ayaktan

takibi incelenecektir. Üç haftadır kaygı bozukluğu tanısı ile sertralin 100 mg/gün kullanan, HÜTF Çocuk Acil Polikliniği'ne son dört gündür olan saldırganlık, anormal davranışlar, anlamsız konuşmalar nedeniyle başvuran hastanın psikiyatrik değerlendirilmesinde yöneliminin bozuk, duygudurumunun kabarmış olduğu, hızlı ve baskılı konuştuğu, konuşurken konudan konuya atladığı, spontan dikkatinin artmış olduğu ancak dikkatini sürdürmediği gözlemlenmiştir. Uyku ihtiyacının azalmış olduğu öğrenilen, grandiyöz sanrıları da saptanan hasta psikotik özellikleri olan mani atağı olarak değerlendirilmiştir. Hastanın belirtilerinin SSGİ kullandığı dönemde olması nedeniyle atağın SSGİ ile indüklenmiş olabileceği düşünülmüştür. Soygeçmişinde amcanın sebebi bilinmeyen intihar öyküsü olması mani için risk faktörü olarak değerlendirilmiştir. Olanzapin 10 mg ve lorazepam 1 mg ile ajitasyonu azalan hasta ertesi gün Lorazepam 2x1 mg ve olanzapin 2x10 mg ile taburcu edilmiş, SSGİ kesilmiştir. Sık aralıklarla ayaktan takip edilmeye başlanan hastanın izleminde üçüncü haftada duygudurumunun, düşünce içeriğinin ve sürecinin normalleştiği gözlemlenmiş, uykularının düzeldiği öğrenilmiştir. Hastanın izlemi haftalık kontrollerle devam etmektedir. SSGİ'nin çocuk ve ergenlerde duygu durum değişikliklerine erişkinlerden daha fazla oranda yol açabildiği bilinmektedir, ailede duygudurum bozukluğu öyküsü olanlarda risk daha da artmıştır. Disinhibisyon, dürtüsellikte artış gibi durumlarda ayaktan takip yeterliyken mani geliştiğinde yatış gerekebilir. Ancak mevcut durumda çocuk ve ergen hastaların yatırılarak tedavi edilebilecekleri psikiyatri servislerinin sayısının yeterli olmaması nedeniyle ayaktan takip de uygulanabilmektedir. Ailenin tedaviye uyumu, hastanın saldırganlığının şiddeti, doktorun ulaşılabilir olması, tedaviye yanıt alınıncaya kadar geçen süre ayaktan izlemin planlanması için değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Mani, selektif serotonin geri alım inhibitörü, anksiyete bozukluğu

P3/ BENLİK VE CİNSEL KİMLİK İKİ YABANCI OLDUĞUNDA HİBENLİK VE CİNSEL KİMLİK İKİ YABANCI OLDUĞUNDA HİSSEDİLEN HÜZÜN: CİNSİYET ISFORISI

Kübra Kılınç¹, Saliha Çalışır², Fatih Hilmi Çetin¹

¹ *Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı- Hastalıkları Anabilim Dalı – kubradurmus_1991@hotmail.com*

² *Sağlık Bakanlığı Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Anabilim Dalı*

Cinsel kimlik terimi ilk kez 1960'lı yıllarda Hooker ve Stoller tarafından yapılmıştır. Çalışmalar çocukların kendi cinsiyetlerini ortalama 30 aylıkken anlamaya başladıklarını göstermiştir. Tanı sınıflamalarında daha önce "Cinsel Kimlik Bozukluğu" olarak adlandırılan, "Cinsiyet Disforisi" (CD) sıklıkla erken çocukluk döneminde ortaya çıkan, kendi cinsiyetinden inatçı ve şiddetli bir rahatsızlık duyma ve karşı cinsten olmaya özlem duyma ile belirli bir bozukluktur. Bu sunumda, CD düşünülen bir hasta üzerinden etiyolojik faktörlerin ve ayırıcı tanının tartışılması amaçlanmıştır. 15 yaşında erkek olgu, ailesinin isteği üzerine ablası eşliğinde polikliniğe başvurdu. Feminen davranışlar ve mimikler, erkek arkadaşlarının azlığı, ince ses tonu başvuru yakınmalarıydı. Ailesiyle yapılan görüşmelerde; babanın tayin durumu nedeniyle olgunun 0 ile 4 yaş arası döneminde ayda birkaç defa evine gelebildiği, mizacı nedeniyle kuvvetli ilişkiler kurulamadığı, olgunun küçüklüğünde genellikle kız kardeş ve ablalarının oyuncaklarıyla oynadığı öğrenildi. Aile, durumu sezmeye başladığında erkek

öğrenci yurduna kayıt kararı almışlardı, orada yatılı kalıyor ve erkeklere ilgi duymaktan korktuğunu ifade ediyordu. Görüşmedekadınısı tavırları ve giyimi dikkat çekiyordu, duygulanımı hafif depresifti. Düşünce içeriğinde ailesi ve çevresi tarafından anlaşılamadığı düşüncesi mevcuttu. CD düşünülen olguda, poliklinik kontrolleri ve aile ile işbirliğine yönelik girişimleri de kapsayan psikoterapi süreci planlandı. Cinsel kimlik gelişimi karmaşık bir süreç olup biyolojik, bireysel, ailesel, çevresel etkenler ile bilişsel ve zihinsel gelişimin etkileşimi sonucu gerçekleşmektedir. Psikodinamik açıdan bakıldığında, erkek çocuklarında CD erken dönemlerde anne-çocuk arasındaki sembiozis, ayrışma-bireyselleşme ve özdeşim sorunları ile açıklanmaktadır. Duyarlılık, ayrılık ya da kayıplar karşısında kırılabilirlik, olağandışı taklit yeteneği, ürkeklik, sert ve karmaşık oyunlardan hoşlanmama gibi mizaç özelliklerine sahip erkek çocuklarının bu davranışlarının cinsel kimlik gelişimini etkilediği belirtilmektedir. Ayrıcı tanılarda; cinsiyet rol davranışı sorunları, cinsel kimlik karmaşası, ergenlerde biseksüalite, çocuklukta maruz kalınan cinsel travmayla başa çıkmak için yapılan eylemler düşünülebilir. Hassas bir konu olan cinsiyet disforisinde etiyojik faktörler hakkında farkındalık, ayrıcı tanı yapılırken gösterilen özen, eşlik edebilecek psikiyatrik bozukluklar ve psikososyal risklerin gözlemlenmesi kıymetlidir.

Anahtar kelimeler: cinsel kimlik, disfori, etiyojik, psikodinamik

P4/ BİR AĞIR OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK VAKASININ ÇÖZÜMLEMESİ

Beyza Yaradanakul¹, Kevser Nalbant¹

1.Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

b.yaradanakul@gmail.com - drkevser@yahoo.com

Obsesif kompulsif bozukluk (OKB), rahatsız edici ve istenmeden akla gelen tekrarlayıcı düşünce/dürtüler olan obsesyonlar ve bu obsesyonların sebep olduğu rahatsızlıktan kurtulmak için yapılan tekrarlayıcı davranışlar/ritüellerden oluşan kompulsiyonlar ile karakterize kronik ruhsal bir bozukluktur. 14 yaşında erkek hasta, 8 yaşından bu yana OKB tanısıyla takip edilmektedir. Polikliniğimize başvuru esnasında yoğun kirlenme obsesyon ve kompulsiyonları olduğu, belirtilerinin başladığı dönemde anne-babasının ayrıldığı ve hastamızın babaanne ve dedesi ile yaşamaya başladığı öğrenilmiştir. Bu dönemden günümüze kadar çeşitli SSRI türevi ilaçlar kullanılmış ve fayda görmemesi üzerine 5 ay önce sertralin 100 mg ve aripiprazol 2.5 mg tedavisine geçilmiştir. Yaklaşık 2 ay önce devralınan ve iki haftada bir görülen hastanın ilk psikiyatrik muayenesi esnasında çekingen görüldüğü, göz temasının az olduğu, duygularını ifade etmekte güçlük yaşadığı, duygulanımının donuk olduğu gözlemlenmiştir. Hastalık öyküsü alınmaya çalışıldığında sorulan sorulara kısa cevaplar verdiği ve her şeyi olumlu anlatma eğiliminde olduğu dikkat çekmiştir. Hastanın babaannesinden alınan bilgilere göre ise hastanın yoğun obsesif kompulsif belirtileri olduğu ve işlevselliğinin ciddi şekilde bozulduğu öğrenilmiştir. İlerleyen görüşmelerde göz teması artan, duygularını daha rahat ifade etmeye başlayan hasta 11 yaşında hemcinslerinden hoşlandığını farkettiğini, eşcinsellik temalı pornografik içeriklere ilgi duyduğunu ancak bu durumdan hoşnutsuz olduğunu, insanların tepkisinden çekindiği için de hiç kimseye anlatmadığını ve değişmek istediğini aktarmıştır. Ayrıca bu duygularını paylaştığı için rahatladığını ve kendisini daha iyi hissettiğini söylemiştir. Duygularını ifade ettikten sonra evde şikayetlerinin azaldığı ve daha

mutlu olduğu öğrenilmiştir. Hastanın hemcinslerine olan cinsel yönelimi nedeniyle yoğun utanç ve suçluluk duygusu yaşamaması ve bu duygularını kimseyle paylaşmamış olması, bilinçdışı olarak ruhsal kirlilik duygusunun, bedensel kirlilik duygusuyla yer değiştirdiğini düşündürmektedir. Bu durum olasılıkla obsesyon ve kompulsiyonlarını agra ve etmiş ve, duygulanımını etkilemiştir. Özellikle tedaviye dirençli OKB olgularında ilaç tedavisi yanında uygun psikoterapötik müdahalelerle hastanın duygularını daha rahat ifade etmesini sağlayacak terapötik ilişkinin kurulması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Obsesif Kompulsif Bozukluk, Cinsel Yönelim, Ergenlik

P5/ BULİMİA NERVOZA TANISI ALAN BİR ERKEK ERGEN HASTADA KİMLİK KARMAŞASI BELİRTİLERİ: OLGU SUNUMU

Makbule ESEN ÖKSÜZOĞLU¹, Burcu ERSÖZ ALAN¹

1.Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi, Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

esenmakbule@gmail.com - burcuersoz02@gmail.com

Ergenliğin psikodinamik yapısıyla ilişkili olan yeme bozuklukları çoğunlukla kızlarda saptanır. Erkeklerde daha geç dönemde ortaya çıkmaktadır, premorbid obezite ve homoseksüellik risk faktörleridir. Ergenlikte birbirini etkileyen cinsel, sosyal, mesleki kimlik kazanımları bireysel, ailesel, toplumsal etkenlerden dolayı aynı hızda gelişmeyebilir. Bu sunumda bulimia nervoza ve depresyon belirtileri gösteren bir erkek ergenin cinsel yönelim karmaşası ele alınacaktır. Lise sona giden 17 yaşındaki erkek hasta Kasım 2017'de 75 kg iken kendisini beğenmeyerek aşırı kısıtlayıcı diyet başlamış, Ocak 2018'e kadar 17 kg vermiş. Aynı zamanlarda ailesine homoseksüel olduğunu açıklamış. Ailesi ergenliğe bağlayıp geçici olduğunu düşünerek destekleyici karşılama. Ocak 2018'den sonra her gün olan tıknircasına yeme atakları Ekim 2018'de haftada 1-2 kereye düşmüş; ancak kendisini kusturmaya başlamasıyla yine her gün olmaya başlamış. Bacaklarını kalın buluyormuş, doyduğunu hissetmiyormuş. Şu anda 180 cm, 75 kg olan hasta ilk görüşmelerde kendisini homoseksüel olarak tariflemiş, sonrasında biseksüel de olabileceğini, cinsel açıdan erkekleri düşlese de hayatını bir kızla geçirmek istediğini, küçükken kız giysilerine ve oyuncaklarına olan ilgisinin erkek lisesine başlayınca sona erdiğini ve erkek lisesinde rahat edemeyince Ocak 2018'de karma liseye geçtiğini belirtmiştir. Sosyal çevresi küçüklükten beri kısıtlıymış, hep içine kapanık bir çocukmuş. Akademik başarısı son dönemde düşmüş. Anne, baba ve küçük ablasıyla (22y) birlikte yaşayan hasta, büyük ablasıyla (26 y) çok iyi geçinirken evlendikten sonra ablasıyla görüşmemeye başlamış. Muayenesinde özenli giyindiği, sivilcelerine fondöten sürdüğü, saygılı ve çekingen davrandığı, düşünce içeriğinde homoseksüellik ve bedeniyle ilgili yoğun uğraşlarının olduğu ve çökkün duygudurumu gözlenmiştir. Fluoksetin 20 mg/gün başlanan hastanın izlemide devam etmektedir. Yeme bozukluklarında depresyon ve anksiyete bozuklukları eş hastalanım oranı oldukça yüksektir. Ergenlerde homoseksüel eğilimlerin bir kısmı aşılmamış biseksüel evrenin artıklarından kaynaklanabilmektedir ve homoseksüel eğilimler daha korkutucu hissedilip suçluluk duygularıyla bağlantılıdır. Depresyon için ilaç tedavisinin yanında ergenlik döneminde önem kazanan cinsel yönelim, sosyal kimlik, beden algısı gibi konularda hastanın yaşadığı zorlukları görüşmelerde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bulimia Nervoza, Ergenlik, Cinsel Yönelim

P6/ CİNSEL İSTİSMAR SONRASI GELİŞEN CİNSEL DİSFORİ OLGUSUMehtap EROĞLU¹, Didem Behice ÖZTOP¹, Birim Günay KILIÇ¹

1. Ankara Üniv. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri AD

mehtap.eroglu@hotmail.com - dboztop@gmail.com - birimgkilig@yahoo.com

Cinsel disfori; kişinin biyolojik cinsiyetiyle ilişkili özelliklerden aşırı rahatsızlık duyması, bunları gizleme çabası içerisinde olması, karşı cinsiyetin birincil-ikincil cinsiyet özelliklerine sahip olmayı yoğun arzulanması ve kendisine karşı cinsiyetten biriymiş gibi davranılma isteğini belirten kavramdır. Etiyolojide rol oynayan faktörler biyolojik ve psikososyal faktörler olarak iki ana-başlık altında incelenebilir. Bu yazıda psikososyal faktörlerden olan cinsel istismar sonrası gelişen cinsel disfori olgusu sunulacaktır. S.A.16 yaş, kız, 10. sınıf öğrencisidir. Anne-babanın boşanmasıyla, kendisi ve iki erkek kardeşi 5 ay annesiyle yaşamıştır. O dönemde eve gelen annenin sevgiline ve anneye şarkılar söyleyip onları eğlendirmiştir. Annesinin izniyle sevgili hastamıza telefon almış, sonrasında hastamızı dudaktan öpmüş, göğüs ve bacak aralarına dokunarak cinsel istismarda bulunmuştur. Hastamız, durumu annesiyle paylaşmış; fakat annesi inanmayarak o kişiden özür diletmiştir; sonrasında babasıyla konuşarak kardeşleriyle babasının yanına yerleşmiştir. İstismar olayının ardından gelişen saçlarını erkek-tıraşı kestirme, erkek iç-çamaşırı giyme, göğsünü sıkı-bandajla sarma davranışlarından dolayı babası kendisiyle konuşunca yaklaşık bir yıldır erkek gibi hissettiğini; bu nedenle cinsiyet değiştirme ameliyatı olmak istediğini belirtmiştir. Yapılan görüşmede sosyal medyada erkek olarak hesap açtığı, insanların kendisine o isimle seslenilmesini tercih ettiği, bu kimliğiyle kız sevgili edindiği, bir dönem çalıştığı okul kantininde kendini erkek olarak tanıttığı öğrenilmiştir. Mental durum muayenesinde hastanın bazen feminen bazen maskülen tutumları dikkat çekmiştir. Sesi ve giyimi erkeksi, duygulanımı depresif ve anksiyöz olup cinsiyet değişim ameliyatı olmazsa yaşamak istemediği şeklinde ifadeler kullanmıştır. Yapılan TAT'da sık sık intihar söylemlerinin olduğu dikkat çekmiştir. Cinsel kimlik gelişimini etkileyen başlıca psikososyal faktörler; ilk yıllardaki yaşam deneyimleri, ebeveynlerle kurulan özdeşim ve yetiştirilme biçimidir. Anne, baba ve kardeşlerle doyurucu olmayan ilişki, reddedilme, çocukluk-çağı ihmal ve istismar öyküsü, aile-içi şiddet ve ayrı yaşama etiolojide rol oynayan diğer faktörlerdir. Cinsel taciz sonrası cinsel disfori belirtilerinin ortaya çıktığı olgumuzda da öncesinde uygun özdeşim yapabileceği bir annenin olmaması, ebeveynleriyle duygusal anlamda doyurucu ilişki yaşamamış olması ve anne-baba ayrılığı hazırlayıcı faktörler olmuştur. İstismarla beraber ise eşik-altı olan belirtiler, güçlü-ısrarlı ve sürekli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Çocukluk yıllarında yaşanan travmaların kimlik çatışmalarına yol açabileceği, kimlik çatışmalarının da cinsel disforiyle sonuçlanabileceği bilinmektedir. Olgumuzda cinsel istismarın cinsel disfori gelişimindeki rolü açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstismar, Cinsel Kimlik, Cinsel Disfori**P7/CİNSEL AZINLIK OLAN BİR ERGENE YAKLAŞIM**Aybüke Tuğçe MUSTAN¹, Taner GÜVENİR²

1. Dr Ersin Arslan Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği

aybuketugcekilinc@gmail.com

2 Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

tanerguvenir@hotmail.com

İnsanın sekiz evresini tanımlayan Erickson tarafından ‘kimlik’ evresi adı verilen ergenlik döneminin önemli ödevlerinden biri de cinsiyet kimliğinin keşfidir. Ergen kendi cinsel yapısını düşünce ve eylemde sürekli sınar, sorgular ve yarıştırır. Nihayetinde kendi cinsel yapısının ve yeterliliğinin gerçekçi kabullenilişi ile cinsel kimlik duygusu olgunlaşır. Bu süreç sonunda toplumun doğumsal cinsiyetle uyumlu olarak beklediği tipik kadınlık ve tipik erkeklik rolünü sergilemeyen tüm bireyler, ihmal-istismar ve ikincil ruhsal bozukluklar açısından risk altında olmaları nedeniyle ‘cinsel azınlık (*sexual/gender minority*)’ başlığı altında toplanmıştır. Buna karşın, ruhsal olarak incinebilir olan bu gençler ve ailelerine yardım etmede en uygun yaklaşım konusunda bir uzlaşma sağlanamamıştır. Bu konuda, ruh sağlığı çalışanlarına yol gösterici olarak, kapsayıcı olmayı ve gencin yakın çevresinin duruma uyumunu arttırmayı öneren veya bu durumu bir bozukluk olarak kabul edip düzeltmeye yönelik girişimleri öneren iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Söz konusu iki yaklaşım da bu gençlere yardım etmeyi amaçlamış yöntemler olmakla birlikte, yaklaşım açısından temel farklılıklar içermektedir. Bu olgu sunumunda kapsayıcı ve utancı azaltıcı bir yaklaşımla takip edilmiş bir cinsel azınlık olgusu güncel literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: ergen psikiyatrisi, cinsiyet kimliği, cinsel ve cinsiyet kimliği bozuklukları

P8/ CİNSEL KİMLİK KARMAŞASI ALTINDA YATAN İSTİSMAR ÖYKÜSÜ: BİR OLGU SUNUMU

Gülçin Ünverdi¹, Duygu Karagöz¹, Sahika Sismanlar¹, Aysen Coskun¹

1.Kocaeli Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D.

unverdigulcin@gmail.com - duygu.karagoz1@gmail.com - sismanlar71@yahoo.com - acoskun@kocaeli.edu.tr

Kimlik bir kişinin kim olduğu, benlik anlayışının sentezi ve bütünleşmesini temsil eder. Kimlik duygusunun cinsel, toplumsal ve mesleki bileşenleri bulunmaktadır. Bu duygunun sağlıklı oluşmadığı durumlarda kimlik karmaşasından bahsedilmekte, kimlik duygusu bileşenlerinde aksamalar olabilmektedir. Bu bileşenlerden biri olan cinsel kimlik bireyin kendi bedeni ve benliğini belirli bir cinsiyet içinde algılaması ve bu cinsiyete uygun duygu, tutum ve davranışlara yönelmesidir. Cinsel kimlik gelişimi karmaşık bir süreç olup biyolojik, bireysel, ailesel, çevresel etkenler ile bilişsel ve zihinsel gelişimin etkileşimi sonucu gerçekleşmektedir. Çocukluk döneminde atipik cinsel rol davranışı göstermeyen, ergenlik döneminde kendi cinsiyetine yönelim eğilimi taşıyan ergenler cinsel kimlik karmaşası olarak karşımıza çıkabilmektedir. Özdeşim modellerinin yokluğu ya da niteliği, anne baba psikopatolojisi, anne baba ilişki sorunları, aile içi şiddet, ihmal ve cinsel istismar gibi nedenlerin yaşanan karmaşayı arttırdığı bilinmektedir. Bu olguda erken dönemde atipik cinsel rol davranışı olmayan, ergenlik sürecinde erkeksi tavırlar ve dış görünümündeki değişiklikler

ve karşı cins davranışları başlayan, cinsel istismar öyküsü olan bir ergenin tanı ve takip süreci aktarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: cinsel kimlik, cinsel kimlik karmaşası, cinsel istismar

P9/ ÇOCUKLUKTAN ERGENLİĞE; BİR CİNSİYETİNDEN HOŞNUT OLMAMA VAKASININ OYUN TERAPİSİ İLE İZLEMİ

Ecem Selin Akbaş¹, Kevser Nalbant¹, Şeniz Özusta¹, Cihan Aslan², Füsün Çetin Çuhadaroglu¹

1.Hacettepe Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,

akbasecemselin@gmail.com - drkevser@yahoo.com - sozust@gmail.com -
fusunc@hacettepe.edu.tr

2.T.C. Sağlık Bakanlığı Kırıkkale Devlet Hastanesi

cihanaslan@gmail.com

Cinsiyetinden hoşnut olmama; kişinin doğuştan gelen cinsiyeti ile hissettiği, algıladığı ve dışa vurduğu cinsel kimliğinin uyuşmaması durumu, bundan kaynaklanan hoşnutsuzluk halidir. Etiyolojisindeki psikodinamik ve psikososyal etmenler arasında; özdeşim modellerinin yokluğu veya erişilebilir olmayışı, ayrışma-bireyselleşmeyi engelleyen ve sembiyotik ilişkiyi pekiştiren ebeveyn tutumları, ebeveynlerin cinsiyet beklentisi sayılmaktadır.

7 yaşında erkek hasta, bölümümüze kız olmak isteme, kız giysi ve eşyalarına ilgi, hırçınlık şikayetleriyle başvurmuştur. Hastanın sadece kızlarla arkadaşlık kurduğu ve kız cinsiyeti rol davranışları sergilediği, bu davranışları daha çok babasıyla birlikteyken gösterdiği, babasına “Bülent Ersoy olalım, saçımızı uzatıp sarıyaboyatalım” dediği, gösterilen sert tepkilere aldırmadığı görülmüştür. 3 yaşındayken anne babası ayrılan hastanın, sonrasında annesiyle kaldığı, babasıyla neredeyse hiç görüşmediği, etrafında rol model olabilecek erkek figürünün olmadığı, hastanın karşı cinsiyet rol davranışları belirginleşmesiyle, annenin hastaya karşı cezalandırıcı ve öfkeli davrandığı öğrenilmiştir. Ayırıcı tanıda cinsel kimlik bozukluğu ve cinsiyet rol davranışı sorunları düşünülmüş, takipte oyun terapisi uygulanmıştır. Oyun terapisinin başlarında devamlı karşı cinsiyet ile özdeşleşen oyuncaklarla oynadığı, ilerleyen seanslarda daha nötral oyunları tercih ettiği gözlenmiş, görüşmelerde sosyal uyumunun arttığı, karşı cinsiyette olma arzusuna yönelik söylem ve davranışlarının azaldığı öğrenilmiştir. Ailenin şehir değiştirmesiyle hasta takipten çıkmıştır. 7 yıl sonra hastanın annesine telefonla ulaşılmıştır. Takip edilmediği dönemde hastanın ergenliğe girmesi ve bedensel değişiklikler yaşaması ile beraber erkek cinsel kimliğinin yerleştiği, erkek cinsiyeti yönünde cinsiyet rol davranışları sergilediği, kız cinsiyetinde sevgilisi olduğu, akran ilişkileri ve akademik başarısının iyi olduğu öğrenilmiştir.

Cinsel kimlik gelişimini; çocukluktaki ilk ilişkiler, özdeşimler, ebeveyn tutumları etkileyebilmektedir. Olgumuzda cinsel kimliğinin geliştiği dönemde özdeşim kurabileceği baba figürünün olmaması, yanlış ebeveyn tutumları, annenin engelleyici tavırları, yaşanan inatlaşma sonucunda cinsel kimlik gelişiminin etkilendiği düşünülmüştür. Böyle olgularda oyun terapisi, çocuğun kendini ifade edebilmesine, günlük hayatındaki problemleri çözümlenebilmesine yardımcı olabilmektedir. Bu çocuklar damgalanma, dışlanma gibi zorbalıklara uğrayabilmekte ve anksiyete, depresyon, kendine zarar verme, suisid açısından

risk taşımaktadır. Böyle durumlarda bireysel ve/veya aile psikoterapisinin önemi anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ergen, cinsiyetinden hoşnut olmama, oyun terapisi

P10/ ERGEN CİNSELLİĞİNİN PSİKIYATRİK VE ADLİ BOYUTU: BİR OLGU SUNUMU

Ayşe Nihal ERASLAN¹, Rezzan AYDIN GÖRÜCÜ¹,

1. Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi, Çocuk-Ergen Psikiyatrisi Bölümü

aysenihaleraslan@gmail.com - aydinrezzan@hotmail.com

Ergenlik 10 ila 19 yaş arasındaki çocuk ve gençleri kapsayan ve fiziksel gelişim hızının psikososyal gelişimin önünde olduğu bir dönemdir. Fiziksel gelişimin bir parçası olan cinsel gelişim bu dönemde ergenin cinsel davranışlarını da beraberinde getirmektedir. Bu davranışlar cinsel istismar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve gebelik gibi ergenin cinsel sağlığını olumsuz etkileyen pek çok soruna yol açabileceği gibi ergenin psikososyal gelişimini de olumsuz etkilemekte ve depresyon gibi gençlerin ruhsal sağlığını ve okul-akran-aile boyutlarındaki işlevselliğini olumsuz etkileyen başka sorunları beraberinde getirmektedir. Gençlere yönelik cinsel istismarın sıklığı, tüm vakaların rapor edilmemesi nedeniyle tam olarak bilinmemekle birlikte rapor edilen cinsel istismar, cinsel saldırı, flört sırasında şiddet görme ve flört sırasında cinsel saldırı sayıları süratle artmaktadır. Cinsel istismarın yasal yükümlülükleri konuyu ayrıca bir başka seviyeye taşımaktadır. Sağlıklı bir gelişim için ergenin cinsel sağlık eğitimi çok büyük önem arz etmektedir. Bu sunumda 17 yaşında bir kız ergenin özkıyım girişimi ve depresyon tanısı ile takibi sırasında ortaya çıkan cinsel ilişki öyküsü ve partnerinin yasal bildirimini sırasında yaşanan sorunlar tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ergen, cinsellik, depresyon, özkıyım

P11/ TÜRKİYE'DE CİNSİYET DİSFORİSİNE KARŞI TUTUMLAR; BENZER YAŞLARDA İKİ OLGU ÜZERİNDEN AİLE KABULÜ, TOPLUMSAL SÜREÇLER VE AÇILMA SÜREÇLERİ AÇISINDAN TARTIŞMA

Selma Çilem Kızılpınar¹, Burçin Çolak¹, Bedriye Öncü,

1. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri A.B.D

ciilem_uygur@hotmail.com - bcolak@ankara.edu.tr - bedriye.oncu@ankara.edu.tr

Biyolojik cinsiyeti ile cinsel kimliği örtüşmeyen bireylerde görülen bedensel özelliklerinden ve cinsiyet rolü ile ilgili beklentilerden duyulan rahatsızlığa cinsiyetinden hoşnutsuzluk denilmektedir. Cinsiyetinden hoşnutsuz erkeklerin, kadınlara göre 4-5 kat daha sık olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye'de bu veriler çelişkilidir ve bazı çalışmalarda cinsiyetinden hoşnutsuz kadın lehine daha yüksek görünmektedir. Türkiye'de cinsiyetinden hoşnutsuz erkeklere karşı transfobi sebebi ile bireylerin daha az tıbbi yardım aradıkları bu nedenle bu oranların toplumu yansıtmadığı düşünülmektedir. Türkiye'de genel olarak cinsiyet disforisi olan kişiler toplumda ayrımcılığa, damgalanmaya uğramakta ve çeşitli toplumsal zorluklar

yaşamaktadırlar. cinsiyetinden hoşnutsuz kadın ve cinsiyetinden hoşnutsuz erkekler arasında sosyal destek, aile desteği ve toplumsal etkenler arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu faktörler, bireyin ruh sağlığı üzerinde yaratacağı etkiler nedeniyle ciddi önem taşımaktadır. Biz cinsiyet farklılıklarının psikopatolojiyi ne yönde etkilediğini tartışmak ve transgenderların yaşadıkları zorluklara dikkat çekmek amacı ile kliniğimizde cinsiyetinden hoşnut olmama tanısı ile takip ettiğimiz benzer yaş ve benzer sosyoekonomik seviyeye sahip biri kadın, trans erkek olan bireyleri ailelerin kabulü, toplumsal kabul ve açılma süreçleri açısından değerlendireceğiz.

Anahtar Kelimeler: cinsiyetinden hoşnutsuzluk, aile kabulü, tutum

P12/ ERGENLİKTE CİNSEL YÖNELİM VE KİMLİK OLUŞUMU BİR VAKA SUNUMU

Enes Sarıgedik¹, Çıgdem Yektas¹

1.DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

enessarig@outlook.com - drcigdemyektas@hotmail.com

Cinsel kimlik, ergenlik döneminin başlangıcında şiddetlenen biseksüel eğilimlerin etkisindedir. Birçok ruhçözümçüsü cinsel gelişimin aseksüel, biseksüel, heteroseksüel bir sıra izlediği inancındadır. On yedi yaş kız olgu, bilinen hastalığı olmadığı ve daha önce hiç psikiyatri başvuru öyküsünün olmadığı öğrenildi. Polikliniğe ilk başvurusu yaklaşık bir yıl önce annesi eşliğinde; anne ve baba ile yoğun tartışmalar yaşama, internet üzerinden farklı kişilerle tanışıp onlarla görüşmek için evden kaçma, okul başarısında düşme şikayetleri ile oldu. Bir hafta önce anneye lezbiyen olduğunu söylemiş bunun üzerine anne ile birlikte ortak karar alarak çocuk psikiyatrisine başvuruda bulunma kararı almışlar. Genç ile yapılan görüşmelerde sonrasında altıncı sınıfta çok yakın bir kız arkadaşı olduğunu dönemde kızlardan hoşlandığını düşündüğünü arkadaşını birlikte yattıklarını ve bundan keyif aldığını, bu süreçte erkek arkadaşlarından uzaklaştığını erkeklerin anlayışsız ve katı olduklarını sevmeyi beceremediklerini ifade etti.6 ay süren bir ilişkisi olduğunu ama kendisini mutlu hissetmediği için ilişkisini bitirdiğini, devamında erkekleri sevmediğini fark ettiğini ve internet üzerinden lezbiyen gruplar aradığını LGBT grubuna üye olduğunu ve oradan tanıştığı kendi yaştı bir kız arkadaşı ile sevgili olduğunu lezbiyen mi biseksüel mi olduğunu düşünmeye başladığını ifade etti. Son bir yıldır yine aynı grup üzerinden kendinden iki yaş büyük biriyle tanıştığını telefon üzerinden birbirlerine ilgi duyduklarını ifade etti. Babayı kötü bir dindar ve anlayışsız ilgisiz bir erkek olarak tanımlarken aynı zamanda kendisiyle ilgilenmediği için üzgün ve hayal kırıklığına uğramış hissettiğini ifade etti. Gencin değerlendirmesinde baba ile ilgili ödipal dönem çatışmaları hakkında çalışıldı. Son görüşmede, okul ile ilgili geleceğini ön plana aldığını düzenli ders çalıştığını, cinsel yönelimi hakkında fazla düşünmediğini, erkek arkadaşlarından çıkma teklifi aldığını ama kabul etmediğini kadınlarla da erkekler de mutlu ilişki yaşanabileceğini düşündüğünü söyledi. Kimliğin gelişmesi; bir dizi sürecin etkisindedir. Biseksüel eğilimlerin işlenip aşılması da bu süreçlere katılırlar. Son görüşmelerde babasıyla uyumlu ilişkiler , sosyal çevre ve meslek kimliğini oluşturan ergenimizin aynı zamanda biseksüel evreninde sonuna da geldiği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: cinsel yönelim ,kimlik , ergen

P13/ İSTİRMARCISINI BİRÇOK DEFA TERAPİYE GETİREN BİR ERGENİN UZUN VE ZORLU TANI SÜRECİ: ENSEST

Rukiye Çolak Sivri¹, Tarık Şimşek²

1.S.B.Ü Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği

drrukiyecolaksivri@gmail.com

2. S.B.Ü Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Sosyal Hizmet Birimi

tar.simsek@gmail.com

Cinsel istismar, çocuğun ya da ergenin erişkin tarafından cinsel arzu ve gereksinimleri için güç kullanarak veya kandırılarak cinsel obje olarak kullanılmasıdır. Bir cinsel istismar türü olan ensest ise üvey akrabalık dahil, yakın kan bağı olan kişiler arasında gerçekleşen herhangi cinsel aktivite olarak tanımlanmaktadır. Ensest ilişki en sık baba-kız arasında görülmekle birlikte, kız kardeş-erkek kardeş arası ensest ilişki, baba-kız arasındaki ilişki kadar sık görülmektedir. Ensest kurbanlarında ruhsal bozukluk görülme oranları farklı çalışmalarda değişen oranlar verilse de ülkemizde yapılan bir çalışmada %72.1 gibi yüksek bir oran bildirilmiş olup, kurbanlarda en sık travma sonrası stres bozukluğu olmak üzere anksiyete bozukluğu ve depresif bozukluk tanılarının aldığı görülmüştür. Ensest kurbanlarında istismarın sonucu olarak ortaya çıkan uzun dönemdeki etkiler, başa çıkma stratejilerini de içeren istismar sonuçlarına aracılık eden süreçler nedeniyle değişkenlik göstermektedir. Bu olgu sunumunda okula devamsızlık, içe çekilme ve kalabalığa girememe şikayetleri ile eşinden boşanma sürecindeki bir anne tarafından getirilen majör depresif bozukluk ve sosyal anksiyete bozukluğu tanıları ile yaklaşık bir yıl boyunca haftalık seanslarla takip edilen bir ergen sunulacaktır. Terapi sürecinde bir çok defa abisi ile de seanslara gelen, abisi tarafından depresif belirtilerle mücadelede ciddi destek aldığı görülen, yine aynı abi tarafınca cinsel olarak istismar edildiğinin bilgisini yaklaşık bir yıl sonra terapisti ile paylaşması ile adli bildirim sürecinin yapıldığı bir olgu sunulacaktır. Bu vaka üzerinden ensest kurbanı gençlerin başta eşlik eden psikiyatrik sorunları olmak üzere başatme mekanizmaları, ailesel özellikleri, işlevsellik düzeyleri ve sosyal destek sistemlerinin tartışılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ensest, major depresyon, sosyal anksiyete bozukluğu

P14/ KATATONİ BELİRTİLERİNİN EŞLİK ETTİĞİ YEME REDDİ: OLGU SUNUMU

Makbule ESEN ÖKSÜZOĞLU¹, Burcu ERSÖZ ALAN¹, Devrim AKDEMİR¹, Arzu YAVUZ¹, Muhammet Enes BİNGÖL¹

1. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi, Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

esenmakbule@gmail.com - burcuerso02@gmail.com - devrimakdemir@yahoo.com - arzuavuz1991@gmail.com - bingolmenes@gmail.com

Ergenlikte yeme reddi sıklıkla yeme bozukluklarıyla, psikotik bozukluklarla ve depresyonla ilişkilidir. Nadir görülen bir motor disregülasyon sendromu olan katatoni de yeme reddine neden olabilir. Bu sunumda yemeyi reddeden, katatoni belirtileri saptanan bir ergenin ayırıcı tanısıyla tedavisi tartışılacaktır. 17 yaşındaki kız hasta ilk defa Aralık 2016'da erkek

arkadaşıyla evleneceğini söyleyerek eşyalarını toplaması nedeniyle acil servise getirilmiş; psikiyatrik muayenesinde disinhibe, ajite ve saldırgan olduğu görülmüş, görme ve işitme varsanıları saptanmış, haloperidol 5 mg im yapıp olanzapin 5 mg/gün ile taburcu edilmiş; ancak hasta ilacı keserek kontrol randevusuna gelmemiş. Sonrasında içe kapanıklık, aynı soruları sorma, huzursuzluk ve evden çıkmak istememe, kendi kendine ağlama, bağırma ve küfretme davranışlarının artmasıyla liseyi bırakmış; belirtiler zamanla azalmış. Hasta Ağustos 2018’de bilinç bulanıklığı, halsizlik, baygınlık nedeniyle acil servise getirilmiş; elektrolit dengesizliği, ketoasidoz ve hipoglisemi saptanmıştır. Hastanın Haziran 2018’den itibaren zarar göreceğini söyleyip yemeyi reddederek iki ayda 13 kg verdiği, az uyuduğu, içine kapanıp konuşmadığı, soruları yanıtlamadığı, özbakımını yapmadığı, tüm gün boş baktığı, hareket etmediği, kendisine ve ailesine bir şey olacağı korkusundan dolayı babasını işe göndermediği ve ablasına banyo yaptırmadığı öğrenilmiştir. Psikiyatrik muayenesinde konuşmadığı için oryantasyonu ve düşünce içeriği değerlendirilememiş; negativizm, konuşmama, irritabilite, muayeneyi reddetme, duygulanımda küntlük, göz temasından kaçınma saptanmıştır. Katatoni düşünülerek olanzapin 2x5 mg ve Lorazepam 2x0.5 mg başlanan hasta Adolesan Servisi’ne yatırılmıştır. Fizik ve nörolojik muayenesi, medikal nedenleri dışlamak için yapılan tetkikleri normal çıkmıştır. İki haftada üç kg alan hastanın muayeneyi reddetme, hareket etmeme belirtileri azalırken yine konuşmadığı gözlenmiştir. Olanzapin 15 mg/gün ve Lorazepam 1.5 mg/gün ile taburcu edilmiş, izleminde Lorazepam kesilerek olanzapin 20 mg/gün’e kadar çıkılmıştır. Uykusunun normaleştiği, yemeye başladığı, özbakımının arttığı öğrenilmiş; ancak sorulara kısa cevaplar vermesi, duygulanımda küntlük, düşünce içeriğinin Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi fakirleşmesi ve zarar görme sanrılarının devam ettiği saptanmıştır. Ailesinde herhangi bir psikiyatrik hastalık olmayan hasta halen izlenmektedir. Olguda mutizm, negativizm, yeme reddi, stupor belirtileri katatoniyi düşündürmüştür. Katatoni sıklıkla bipolar afektif bozukluk (BAB) ve şizofreniyle; ergenlerde %25 oranında toksik, nörolojik ve enfeksiyon hastalıklarıyla ilişkilidir. Olgumuzda diğer tıbbi nedenler dışlanmış, belirtilerin dönemsel olması BAB’ı düşündürmüştür; ancak uzun dönem seyri henüz bilinmemektedir. Lorazepam katatonide en etkin ilaç tedavisidir.

Anahtar Kelimeler: Katatoni, Yeme Bozukluğu, Bipolar Afektif Bozukluk, Kilo Kaybı

P15/ KİMLİK VE TANI KARMAŞASI: CİNSEL DİSFORİ OLGU SUNUMU

Rahime Duygu TEMELTÜRK¹, Birim Günay KILIÇ¹

Ankara Üniv. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri AD

rduygukaydok@gmail.com - birimkilic@gmail.com

‘Cinsel disfori’, yaşadığı/dışa vurduğu cinsel kimlikle onun için belirlenen cinsel kimlik arasındaki uyumsuzluk olan bireylerde tanımlanmış bir psikiyatrik durumdur. Dünyada prevalansı 1/1000 olarak belirtilmekte, erkeklerde kadınlara göre 3-5 kat daha sık olduğu bildirilmektedir. Psikiyatrik tanılama aşamasındaki karmaşık süreçlerin yanı sıra olguların doğru bir şekilde tanımlanmasının ardından psikiyatrik müdahaleler ve/veya disiplinler arası iş birliği ile medikal/cerrahi tedaviler planlanmaktadır. Olgumuz B.Ç., 15 yaşında, erkek. B.Ç., kendi ifadesi ile ‘eşcinsel’ olduğu gerekçesiyle kendi isteği ile ilk kez hastaneye başvurduğunu belirtmiştir. Olgumuz, fiziksel olarak erkek cinsiyetinde olmakla birlikte kendini küçüklüğünden beri ‘kız’ cinsiyetinde hissettiğini, o zamanlarda bebeklerle oynamayı tercih ettiği, şimdiye kadar yakın arkadaşlarının hep ‘kız’ olduğunu, erkeklerden hoşlandığını

ifade etmiştir. Olgunun annesinin Rus olduğu, babasının iş nedeniyle bulunduğu Rusya'da annesi ile tanıştığı ve onunla ikinci evliliğini yaptığı, evlendikten sonra Türkiye'de yaşamaya devam ettikleri, bu evlilikten iki kız ve B.Ç.'nin dünyaya geldiği öğrenilmiştir. B.Ç. ve ablaları, bu süreçte anne ile birlikte kaldıklarını, babanın zaman zaman aileden uzakta diğer eşi ve ailesi ile olduğunu belirtmişlerdir. İfadelerde, babanın 'soğuk, sert' mizacına karşın annenin ve ablaların 'fedakar, sıcak' yaklaşımları vurgulanmıştır. Olgunun psikiyatrik muayenesinde uyumlu, kendini ifade ederken utangaç olduğu görülmüştür. B.Ç.'nin 'erkek' fiziksel görünümünde olmakla birlikte konuşma tarzı, jest-mimik kullanımının 'kadın' edasında olduğu, 'kadın' olmayı arzuladığı ve bununla ilgili fiziksel ve zihinsel aşırı uğraşları olduğu, bunların depresif temalar içerdiği düşünülmüştür. Yazımızda, ilk başvurusu ergenlik döneminde olan; ancak kendini bebekliğinden beri 'farklı' olarak tanımlayan bir olgudan söz edilmiştir. Olgun, kendi ifadesiyle 'eşcinsel', psikiyatrik tanımlama ile 'transgender' bir bireydir. Olgumuzda, yaşamın ilk yıllarındaki ebeveyn-çocuk ilişkisi ve ödipal dönem sorunlarının, 'pasif ve soğuk' bir babaya karşı 'sıcak' bir anne ile simbiyotik bir ilişkinin görüldüğü durumların 'cinsel disfori' gelişimindeki rolü özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Transgender, Cinsel Kimlik, Cinsel Disfori

P16/ KONJENİTAL ADRENOGENİTAL SENDROMLU BİR OLGUDA ORTAYA ÇIKAN CİNSİYET MEMNUNİYETSİZLİĞİ

A. Selma Yenen¹, Kevser Nalbant¹, Dilek Ünal¹, Füsün Çetin Çuhadaroğlu¹

1.Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD

selmayenenn@gmail.com - drkevser@yahoo.com - dilekunal.beu@gmail.com
fusun.cetin@gmail.com

Ambigus genitalya ile doğduğu farkedilen ve konjenital adrenogenital sendrom tanısı alan, 22 yaşında hastanın, yenidoğan döneminde cinsiyetine kız olması yönünde karar verilip, opere edilmiştir. Doğumundan itibaren hastalığın tedavisi için steroid türevi ilaçlar kullanılmıştır. Ailesi tarafından kız çocuk olarak yetiştirilmek istenen hasta, erken çocukluğundan itibaren erkek oyunlarına ilgi duyduğunu, çocukken saçlarını kısa kestirmek istediğini ancak ailesinin buna izin vermediğini aktarmıştır. Ergenlik dönemine girdiği dönemde sekonder seks karakterlerinden rahatsızlık duymaya başlamış erkek cinsiyetine özgü giyim ve rol davranışlarını açık şekilde göstermiş olup cinsel yöneliminin kadınlara karşı olduğunu keşfetmiştir. Buna rağmen 12 yaşında kadın cinsiyetine uyuma yönelik ikinci cerrahi girişim yapılmıştır. Operasyon sonrası da devam eden erkeksi tavırları ve giyimi yüzünden ailesi tarafından devamlı uyarılmış, kız olduğu ve kız gibi davranması gerektiği yönünde telkinlerde bulunulmuştur. Hasta bu süreçte zaman zaman farklı psikiyatri merkezlerine başvurmuş, ancak başvurduğu merkezlerde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimiyle ilgili konularda anlaşılmadığını hissetmiş, bu konuda konuşmaktan kaçınmıştır. Bölümümüze ailesinin isteğiyle 17 yaşındayken bir kez başvurmuş ve sonrasında takiplerine gelmemiştir. İzlem çalışmamız kapsamında, cinsiyet memnuniyetsizliği nedeniyle görülmüş olan olguların son durumlarının değerlendirilmesi amacıyla hastamıza tekrar ulaşılmış ve bölümümüze çağırılarak tekrar değerlendirilmiştir. Hastamız kendi cinsiyetinden memnuniyetsizliğini, erkek cinsiyetinde yaşamını sürdürme isteğini ailesinin tepkisinden çekindiği için dile getirememiştir. Arkadaşları arasında erkek ismi kullanmakta olup, okuldaki arkadaşlarının durumunu saygıyla karşıladığını belirtmiştir. Hastamızın LGBT toplantılarına

katıldığı,cinsiyet memnuniyetsizliğinin devam ettiği,herhangi bir psikiyatrik takibinin olmadığı saptanmıştır. Konjenital adrenogenital sendrom ile doğan çocukların ergenlik dönemine kadar cinsiyet kimlik gelişiminin doğru tespit edilmesi oldukça önemlidir. Cerrahi girişimler için sadece ailenin talebi değil aynı zamanda çocuğun cinsiyet kimliği gelişimi de göz önüne alınmalıdır.Cinsiyet kimlik gelişiminin tam olarak saptanamaması durumunda,geri dönüşü zor problemlerin yaşanmaması için,gerekirse ameliyat ertelenmeli ve duruma göre sekonder seks karakterleri gelişiminin durdurulmasına yönelik tedavi planı yapılmalıdır. Bu olgu bize; konjenital adrenogenital sendrom gibi interseks hastalarına yaklaşımda tıbbi müdahaleler öncesi yeterli psikiyatrik değerlendirmenin ve müdahaleler sonrası da psikiyatrik takibin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Konjenital Adrenogenital Sendrom, Cinsiyet Memnuniyetsizliği, Çocuk Ve Ergen

P17/ KONVERSİYON BOZUKLUĞU: BİR OLGU SUNUMU

Ersin AKATAY¹, Tuğba YÜKSEL¹, Serhat NASIROĞLU¹

1. Dicle Üniversitesi Çocuk Psikiyatrisi AD.

ersinakatay@hotmail.com - tyuksel44@hotmail.com - serhatnasiroglu@gmail.com

Konversiyon bozukluğu, genellikle normal motor ve duyuşal işlevi etkileyen tek bir somatik belirtiden oluşan ve fiziksel belirtilerin arka planında psikolojik çatışmalar olan bir bozukluktur. Bu çalışmada 11 yaşında konversiyon bozukluğu tanısı alan kız hasta tartışılmıştır. 11 yaş kız hasta, yaklaşık 5 ay önce başlayan nöbet geçirme şikayetiyle polikliniğimize ailesi ile başvurdu. Alınan anamnezde yaklaşık 5 ay önce başladığı, günde yaklaşık 10-15 kez olduğu ve nöbetlerinin yaklaşık 3-4 dakika sürdüğü, nöbet sonrasında adın ne diye sorulduğunda her defasında farklı bir isim telaffuz ettiği ve anne-babayı farklı hayvan isimleriyle çağırdığı, geçmişini hatırlamadığı, nöbet sonrasında sağ kol ve bacakta güçsüzlük tariflediği öğrenildi. Hastanın polikliniğimize gelmeden 3 gün önce de başlayan afonisi mevcuttu. EEG ve MR'normal olarak değerlendirilen hastanın kulak burun boğaz muayenesinde herhangi organik patoloji saptanmadı.Hastanın özgeçmişinde gelişim basamakları doğaldı ve 7 ay önce sonlandırılan puberteprekoks tedavi öyküsü mevcuttu.Soygeçmişinde, ailenin psikiyatrik açıdan anlamlı bir öyküsü yoktu.Yapılan ruhsal durum muayenesinde, hasta görüşme esnasında sorulan soruları kağıda yazarak cevaplıyordu.Hastanın genel olarak görüşmeler esnasında 'la belle indifferance'(güzel aldırılmazlık) hali dikkat çekiciydi.Alınananamnez, yapılan ruhsal durum muayenesi sonucunda konversiyon bozukluğu tanısı konan hastaya fluoksetin ve risperidontedavisi başlandı.Kontrollerdennöbet sayısı 3-4/güne düşen ve afonisi tamamen düzelen hastanın takip ve tedavisi devam etmektedir.Bizimolgumuz, gün içerisinde 10-15 kez gibi fazla sayıda psödonöbetininolması, küçük yaş grubunda olması ve psödonöbet,paralizi,afoni gibi birden çok motor ve duyuşal işlevin etkilenmesi açısındanönemlidir.Olgumuzun yaşının küçük olması ve ailenin tedavide işbirliği yapması klinik gidişi olumlu yönde etkilerken;birden çok belirtinin olması,hastanıniçgörüsünün olmaması, başlatan sebebin açıkça belirlenememesi seyri olumsuz etkilemektedir. Somatik bozukluklar içinde konversiyon bozukluğu, çocuklarda hakkında en çok araştırma yapılan bozukluktur fakat yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler:Psikojenik afoni, Konversiyonbozukluğu, Somatik belirti ve ilişkili bozukluklar

P18/ MAJOR DEPRESYON TANISI İLE TEDAVİSİ DEVAM EDEN BİR HASTADA CİNSİYET DİSFORİSİ EK TANISININ KONULMASI SÜRECİ: BİR ERGEN OLGURukiye Çolak Sivri¹

1.S.B.Ü Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği

drrukiyecolaksivri@gmail.com

Ergenlik dönemi, çocukluktan erişkinliğe bir geçiş süreci olmasına rağmen bilişsel, duygusal, ahlaksal ve fiziksel alanlarda başlı başına değişikliklerin yaşandığı çok yönlü bir değişim ve gelişim evresidir. Bu evrede görülebilecek ruhsal bozukluklar normal psikolojik gelişimi aksatarak çocuk ve gençlerin ideal işlevselliklerine erişmesini engelleyebilir. Cinsel kimlik gelişiminin devam etmekte olduğu ergenlik döneminde cinsiyet disforisi tanısının eşlik etmesi duygusal, akran ve diğer sosyal ilişkileri, akademik ve bilişsel becerileri etkilemesinin yanı sıra eşlik eden komorbid durumlarda ve fonksiyonellikte ciddi bozulmaya neden olmaktadır. Cinsiyet disforisi tanısı konan çocuk ve ergenlerde yapılan çalışmalarda en sık eşlik eden sorunların zorbalığa maruziyet, depresyon, kendine zarar verme davranışı ve suisid girişimleri olduğu bildirilmektedir. Bu olgu sunumunda kliniğimize uygun doz ve sürelerde iki farklı antidepressan ilaç kullanımı sonucu tedaviye yanıt vermeme nedeniyle erişkin psikiyatri tarafınca yönlendirilen ve yaklaşık bir yıl süre ile major depresyon tanısıyla medikal tedavi ve terapi süreci devam eden, hastalığın remisyon döneminde cinsiyet disforisi ek tanısı konulan bir erkek ergen olgunun sunulması planlanmaktadır. Bu vaka üzerinden cinsiyet disforisi tanısı eşlik eden vakalarda erken çocukluk dönemi travmaları, aile ilişkileri, akran zorbalığına maruziyetin etkisi, işlevselliğini etkileyen komorbid durumların tartışılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: cinsiyet disforisi, depresyon, ergenlik**P19/ MONOZİGOT İKİZLERDE TRANSSEKSÜALİTE: BİR OLGU SUNUMU**Buket BELENDİR¹, Zeynep AYDIN¹, H. Burak BAYKARA¹

1. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD

buketbelendir@hotmail.com - dr.zeynepaydin@yahoo.com - burakbaykara@gmail.com

Transseksüalite, kişinin doğumda belirlenen biyolojik cinsiyeti ile cinsel kimliği arasındaki uyumsuzluğu tanımlamaktadır. Bu durum, kişinin kendisini karşı cinsiyette algılaması, biyolojik cinsiyeti ile ilişkili özelliklerden aşırı rahatsızlık duyması ve karşı cinsin birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerine sahip olmak istemesidir. Transseksüalite; biyolojik, psikososyal ve çevresel etkenleri içeren multifaktöriyel ve henüz tam olarak aydınlatılmamış bir etiyojolojiye sahiptir. Önceleri psikososyalfaktörlerin etkileri üzerinde durulmuş, fakat sonrasında yapılan ikiz çalışmaları ile biyolojik faktörlerin etkisi ön plana çıkmaya başlamıştır. Özellikle monozigot ikizler ile yapılan çalışmalar, etiyojideki biyolojik faktörlerin aydınlatılması açısından önem taşımaktadır. Bu olgu sunumunda kliniğimize başvuran biyolojik cinsiyetleri erkek olan ve kendilerini bildikleri andan itibaren kadın cinsiyette hissettiklerini belirten 15 yaş monozigot ikiz çifti sunulmaktadır. Çocukluk dönemi oyunlarında karşı cins rollerini üstlenmek istemeleri, karşı cins ile arkadaşlık kurmayı tercih etmeleri, karşı cinsi rol model edinmeleri dikkat çekicidir. Ergenlik dönemi ile birlikte

sekonderseks karakterlerinden rahatsızlık duymaya başlayan olgular cinsiyet değiştirme ameliyatı ve hormon kullanımını talep etmektedirler. Yazımızda olguların gelişim öyküleri, klinik özellikleri ve izlem süreci güncel yazın eşliğinde tartışılarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Transseksüalite; Cinsel Kimlik; İkizler, Tek Yumurta

POSTER BİLDİRİLERİ

ARAŞTIRMALAR

P20/ CİNSİYET HOŞNUTSUZLUĞU OLAN ERGENLERİN PSİKİYATRİK İZLEMLERİ: MARMARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÇOCUK PSİKİYATRİ KLİNİĞİ DENEYİMİ

Gözde Yazkan Akgül¹, Burcu Yıldırım Budak², Ayşe Burcu Ayaz³, Neşe Perdahlı Fiş³

1. Tekirdağ Devlet Hastanesi

gozdeyazkan@hotmail.com

2. Konya Dr. Ali Kemal Belviranlı Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

burcuaf@hotmail.com

3. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Psikiyatri Anabilim Dalı

drburcu@yahoo.com

4. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Psikiyatri Anabilim Dalı

nepfis@yahoo.com

Amaç: Çalışmamızın amacı cinsiyet hoşnutsuzluğu olan ergenlerin psikiyatri takibi süresince başvuru belirtilerinin devam etme durumlarının, işlevsellik düzeylerinin ve eşlik eden psikiyatrik bozuklukların araştırılmasıdır.

Yöntem: Olguların cinsiyet hoşnutsuzluğu ile ilişkili belirtileri DSM-5 kriterleri temel alınarak, eşlik eden psikiyatrik tanılar ise ÇDŞG-ŞY-(KD-SADS) ile değerlendirilmiştir. Sosyodemografik form ile sosyodemografik özelliklere ait bilgiler derlenmiştir, anne-babalar tarafından doldurulan Çocukluk Çağı Davranış Değerlendirme Ölçeği ile davranışsal ve duygusal sorunlar gözden geçirilmiştir. Ergenlerin işlevsellik durumlarını değerlendirmek için Çocuklar için Genel Değerlendirme Ölçeği (CGAS) kullanılmıştır.

Sonuç: Çalışmamıza 20 kız (13.51±3.96 yaş), 33 erkek (12.94±3.78 yaş) ergen katıldı. Ergenler 18.67±15.28 ay önce tarafımızdan ilk kez değerlendirildiler. Belirtilerin ilk başlangıç yaşı 7.42±4.14 yıl iken psikiyatri kliniğine ilk başvuru yaşı 11.35±3.99 yıl idi. Belirtilerin başlangıç yaşı ve başvuru yaşı açısından cinsiyetler arası fark saptanmadı. Olguların %73.6'sında en az bir psikopatoloji saptandı. Saptanan psikiyatrik bozukluklar sırasıyla yıkıcı duygudurum bozukluğu (%52.8), anksiyete bozuklukları (%26.4) ve duygudurum bozuklukları (%18.9) idi. Ergenlerin %31.3'ü ÇDDÖ toplam alanda, %29.2'si içe yönelim alanında, %52.1'i dışa yönelim alanında klinik düzeyde puan almıştır. Ergenlerin %67.3'ünün halen cinsiyet kimliği ile ilgili belirtileri devam etmekteydi ve %37.3'ünün CGAS puanlarına göre işlevselliklerinde bozulma mevcuttu. Ergenlerin %46.2'sinin psikiyatrik takibi halen devam etmekteydi, psikiyatrik takip süresi ortalama 21.58±20.46 ay idi ve %25'i eşlik eden ruhsal belirtiler nedeniyle tıbbi tedavi almıştı. Çoklu regresyon analizinde sırasıyla ÇDDÖ içe yönelim puanlarının artmasının (p=0.004), gelir düzeyinin artmasının (p=0.040) ve erkek cinsiyette olmanın (p=0.046) takipte işlevsellikteki bozulmayı arttırdığı saptandı.

Tartışma: Örneklem büyüklüğü açısından bu alanda ülkemizde yapılmış çalışmalar içinde önemli bir yeri olduğunu düşündüğümüz çalışmamızda, natal erkek cinsiyette olmanın ve içe yönelim belirtilerinin olmasının gençlerin işlevselliğinin bozulmasında rol oynayan faktörler olduğu saptanmıştır. Toplumumuzun kültürel özelliklerinin de bu sonuç üzerinde etkisi olduğu düşünülebilir. Cinsiyet Hoşnutsuzluğu olan gençlerde bir azınlık olmanın verdiği stres ve deneyimlenen cinsiyet ile eşleşmeyen bir bedende yaşamının verdiği sıkıntı sonucunda yüksek oranlarda eşlik eden psikiyatrik bozukluklar ve işlevsellik kaybı saptanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Hoşnutsuzluğu, Ergenlik, Komorbidite

P21/ ÇOCUKLUK ÇAĞI EBEVEYN TUTUMUNUN VE ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİSİNİN YETİŞKİN DÖNEMDE CİNSİYETÇİLİK TUTUMU İLE İLİŞKİSİ

Mine Elagöz Yüksel¹, Elif Saral²

1.Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

mine.elagozyuksel@uskudar.edu.tr - saralelif@hotmail.com

Amaç: Günlük hayatımızda olumsuz cinsiyetçi tutumlar; aile içinde çocuğun babası tarafından annesine sözel/fiziksel şiddet uygulanmasına şahit olması, ebeveynlerin kız erkek çocuklar arasında farklı tutum sergileyebilmeleri, ergenler arasında flört şiddeti gibi şekillerde sorun teşkil etmeye devam etmektedir. Araştırmamız kişilerin çocukluk çağında algıladıkları ebeveyn ilişkisi tutumlarının ve anne babasından kendisine karşı kabul görme, reddedilme, kontrol tutumuyla ilgili olan algılarının, yetişkinlik döneminde cinsiyetçilik tutumları ile ilişkisinin araştırılmasını amaçlamıştır.

Yöntem: Araştırmaya 18 yaş üzeri 133 birey dahil edilmiş olup, katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan en düşük, en yüksek, frekans ve oran değerleri; değişkenlerin dağılımında Kolmogorovsimirnov testi; nicel bağımsız verilerin analizinde Mann-Whitney U testi ve korelasyon analizinde Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Sonuç: Erkeklerin olumsuz cinsiyetçi tutumlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kişilerin kendi eğitim seviyesinin, anne eğitim seviyesinin ve baba eğitim seviyesinin artıyor olması; cinsiyetçilik tutumlarına olumlu etki etmektedir. Anne ve babanın birbirlerine karşı koruyucu ve bağımlı tutum sergilemesi kişilerin olumsuz cinsiyetçilik tutumunda artışa sebep olmaktadır. Kişilerin babaları annelerine karşı ilgisiz tutum sergiliyorsa, kişilerin korumacı cinsiyetçilik ve koruyucu ataerkillik tutumları artmaktadır. Anneleri ya da babaları tarafından algıladıkları kontrol tutumlarının artması, kişinin olumsuz cinsiyetçi tutumlarının artması ile ilişkilidir.

Tartışma: Cinsiyetçi tutumların etyolojisi ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmış ancak bilindiği kadarı ile çalışmamız bu tutumların çocukluk yaşantıları ile ilgisinin araştırıldığı ilk çalışmadır. Tüm Dünyada kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi yönünde çaba sarfedilmektedir. Bireylerde cinsiyetçi tutumların oluşmasının nedenleri daha iyi anlaşılırsa çözüm yollarını saptamak kolaylaşacaktır. Kişinin kendi ve anne baba eğitim seviyesinin düşüklüğü, ebeveynlerde kontrolcü tutum, babanın ilgisiz olması; bireyde olumsuz cinsiyetçi tutumların oluşması ile ilişkili bulunmuştur. Çalışmamız toplumda bireylerde görülen düşmanca ya da fazla korumacı şeklinde tezahür eden olumsuz cinsiyetçi tutumların önlenmesinde eğitimin ve ebeveynin çocuk yetiştirme tutumlarının önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: cinsiyetçilik, ebeveyn-çocuk ilişkisi, aile ilişkileri, çocuk yetiştirme

P22/GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE; 2000-2013 YILLARI ARASINDA HÜTF'NE BAŞVURAN DSM-IV-TR 'YE GÖRE CİNSEL KİMLİK BOZUKLUĞU TANISI ALAN ÇOCUKLARIN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ekin Günel¹, A. Selma Yenen¹, E. Selin Akbaş¹, Kevser Nalbant¹, Dilek Ünal¹, Buket Kılıç¹, Beyza Yaradanakul¹, H. Berna Yılmaz¹, Mine Aybı¹, Kemal Saruhan¹, E. Makbule¹, Yusuf S. Çelik¹, Füsün Çetin Çuhadaroğlu¹

1. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD. –

ekingunal93@gmail.com - selmayenenn@gmail.com - akbasecemselin@gmail.com - drkevser@yahoo.com - dilekunul.beu@gmail.com - buket.kilic@hacettepe.edu.tr - b.yaradanakul@gmail.com - huriyebeynayilmaz@gmail.com - mineaybi.22@gmail.com - saruhan.k.a@gmail.com - esenmakbule@gmail.com - yusufselmancelik@gmail.com - fusun.cetin@gmail.com

Giriş: Son yıllarda çocuk ve ergenlerde cinsel kimlik gelişimini araştıran çalışmalarda artış olduğu görülmekte olup, DSM-IV-TR'ye göre cinsel kimlik bozukluğu(CKB)tanısı konmuş bireylerde bu durumun gidiş ve sonlanımına yönelik yapılan çalışma sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Cinsel kimlik tanımı öznel bir kavram olduğu için küçük yaş grubunda ayırıcı tanı güç olabilmekte ve yanlışlıkla cinsiyetinden hoşnut olmama(gender dysphoria)olarak ele alınabilmektedir.Bu çalışmadaki amacımız DSM-IV-TR'ye göre CKB tanısı ile takibe alınan bireylerin demografik verilerini gözden geçirmek ve hastaların günümüzdeki durumunu sorgulayarak gidişe ilişkin bilgi edinmektir.

Yöntem: Bu HÜTF ÇERSAH A.B.D'de yapılan retrospektif kohort izlem çalışmasıdır.2000-2013 tarihleri arasında CKB tanısı ile takibe alınan 27 hastanın dosya kayıtları taranarak sosyodemografik ve klinik verilere ulaşılmıştır.19'una telefonla ulaşılabilmiş ve son durumları değerlendirilmiştir. Veriler SPSS 21.00 kullanılarak analiz edilmiştir.

Sonuçlar: Bu çalışmada kliniğimize başvuran ve CKB tanısı alan çocukların çoğunun erkek olduğu(E: 19(%70,3),K:8(%29,6)),erkeklerin kızlara oranla daha küçük yaşta kliniğimize getirildikleri(E:7,9(SD:3,7),K:9,8(SD:4,1))ve annelerin eğitim süresi arttıkça çocukların başvuru yaş ortalamalarının azaldığı bulunmuştur. Telefonla ulaşılabilen 19 olgunun (E:14(%73,7,K:5(%26,3)),13'ünde(%68,4,E:12,K:1)karşı cinsiyet rol davranışının olmadığı,6 olguda ise(%31,6,E:2(%10.5),K:4(%21)) karşı cinsiyet rol davranışı olduğu bulunmuştur.Karşı cinsiyet rol davranışı olan olgulardan bir kızda cinsiyetinden hoşnut olmama belirtileri ve cinsiyet değiştirmek için ameliyat olma isteğinin olduğu öğrenilmiştir.Toplamda 2 kişinin(%10,5)okulu bıraktığı,okulu bırakanlardan birinde cinsiyetinden hoşnut olmama belirtilerinin devam ettiği(trans erkek)diğerinin ise karşı cinsiyet rol davranışı devam eden cinsiyetinden hoşnut olmama belirtileri olmayan bir kız olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Tartışma: Çalışmamızda CKB tanısı konulan bireylerin günümüzde semptom devamlılığı oranının nispeten düşük bulunması, bu tür olgularla ilgili acele kararlar alınmamasının hasta yararına olabileceğini düşündürmüştür.Geri dönüşü olmayan cerrahi uygulamaların ertelenmesi,sekonder seks karakter gelişimiyle ilgili gerekli endokrinolojik değerlendirmenin yapılması ve bu bireylerin“watchful waiting”yaklaşım modelinde önerilen şekilde,eşlik eden duygusal ve davranışsal problemler ve aile dinamikleri açısından takipte olmasının uygun olabileceği düşünülmüştür.Çocuğun sosyal stigmatla baş etmesi,ailenin eğitimi ve eşlik eden komorbid durumların tedavisi de izlemin hedeflerinde olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Karşı Cinsiyet Rol Davranışı, Cinsiyetinden Hoşnutsuzluk, Çocuk Ve Ergen.

P23/ GELECEĞİN ÖĞRETMENLERİNİN KAPSAYICI EĞİTİM ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE HOMOFOBİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Cansu Hazal Güçlü¹, Figen ÇOK²

1.Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi

chozdemir@baskent.edu.tr - figencok@baskent.edu.tr

Giriş: Öğretmenlerin günümüzdeki çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde her öğrenciye hizmet vermeye hazır ve tümüyle kapsayıcı eğitim anlayışına sahip olması gerekmektedir. Kapsayıcı eğitim çerçevesinde cinsel kimlik ve cinsel yönelim fark etmeksizin tüm bireylerin eğitim haklarının korunması ele alınmaktadır. Öğretmenlerin sahip oldukları değerlerin öğrencilere yansımaları düşünüldüğünde her öğrenciye eşit uzaklıkla durması gereken öğretmenlerin, henüz öğretmen adayı oldukları süreçte LGBTİ'li bireylere karşı tutumlarının meslek hayatlarındaki tutumlarını etkilediği söylenebilir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Sınıf Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Eşcinsellere İlişkin Tutumlar Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların (Homofobi düzeyi), cinsiyet, LGBTİ bireylerle tanışıklık düzeyi ve sınıf düzeylerine göre incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde öğretmen adayları üzerinde gerçekleşen araştırma bulguları farklılıklara saygı, bireysel farklar ve kapsayıcı eğitim temelinde tartışılmaktadır.

Yöntem: Betimsel olarak yürütülen ve 143 (kadın n=125, erkek n=18) Eğitim Fakültesi öğrencisinin katıldığı araştırmada "Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği" kullanılarak veri toplanmıştır. Çalışmanın amacına bağlı olarak amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Analizlerde ANOVA ve t-testi istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Sonuç: Anova ve t-testi analizleri sonucunda, öğrencilerin eşcinsellere yönelik tutum puanları ile cinsiyet ($t_{(3,30)}=.513$; $p>.05$), öğrenim gördükleri öğretmenlik alanı ($t_{(1,75)}=.642$; $p>.05$).ve LGBTİ bireylerle tanışıklık düzeyine göre anlamlı fark bulunmazken ($F_{(3,87)}=1.667$; $p>.05$)., öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine ($F_{(3,140)}=5.505$; $p<.05$) anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tartışma: Sınıf düzeyleri arasında bulunan anlamlı fark, öğrencilerin üniversite süreçleri boyunca devam eden sosyal ve bilişsel gelişimlerinin bir uzantısı olarak gösterilebilir. Üniversite yaşantılarının, öğretmen adaylarını yalnızca akademik olarak değil, etik ve insancıl değerler ile de geliştirmesi, topluma ve eğitime dönütleri için önemlidir. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin eğitim süreçlerinde her tür bireysel farklar konusunda daha fazla anlayış kazanması ve farklılara saygı konusunun ders içeriklerinde ve üniversite yaşantılarındaki etkinliklerde artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı eğitim, öğretmen adayları, homofobi, tutum

P24/ GERİLİM TİPİ BAŞAĞRISI OLAN ÇOCUK VE ERGENLERDEKİ D VİTAMİNİ DÜZEYLERİNİN DEPRESYON BELİRTİLERİ VE TANISI İLE İLİŞKİSİ

Rezzan AYDIN GÖRÜCÜ¹, Ayşe Nihal ERASLAN¹, Rukiye ÇOLAK SİVRİ¹, Zeynep GÖKER², Arzu YILMAZ³

1. S.B.Ü. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi

aydinrezzan@hotmail.com - aysenihaleraslan@gmail.com - drukiyecolaksivri@gmail.com,

2. Ankara Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hematoloji Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi

zeynepgoker@hotmail.com

3. S.B.Ü. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Nörolojisi Arzu YILMAZ,

arzuotken@yahoo.com

Amaç: Major depresif bozukluk özellikle ergenlik döneminde en sık görülen ruhsal bozukluklardan birisidir. Epidemiyolojik ve klinik araştırmalar düşük 25 (OH) vitamin D serum seviyeleri ile depresif duygudurum arasındaki ilişkiyi göstermişlerdir. Bu araştırmanın amacı gerilim tipi baş ağrısı olan çocuk ve ergenlerin Serum 25 (OH) vitamin D düzeyleri ile depresyon belirtileri ve tanısı arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Yöntem: 16.02.2018-15.10.2018 tarihleri arasında Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk Nörolojisi Polikliniğinde gerilim tipi baş ağrısı tanısı konan ve psikiyatrik değerlendirme için Çocuk ve Ergen Psikiyatri Polikliniğine yönlendirilen, serum (OH) vitamin D düzeyi çalışılmış olguların dosyaları geriye dönük olarak incelendi. Depresif bozukluk tanısı, DSM-5 tanı ölçütleri esas alınarak yapılan klinik görüşme ile konuldu. Çocukluk depresyon ölçeği (CDI) veya Beck depresyon ölçeği (BDI) uygulandı. Değişkenlerin analizinde SPSS 17.0 kullanıldı. $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edildi.

Sonuç: Belirtilen süre içinde polikliniğimize yönlendirilen toplam 125 olgudan 85'inin polikliniğimize başvurduğu, 50 olgunun bilgilerinin tam olduğu, bunların yaş ortalamasının 14.1 (2.5), %82'sinin ergen (12-17 yaş), %84'ünün (n=42) kız oldukları saptandı. DSM-5 tanı ölçütlerine dayalı klinik görüşme sonucu olguların %16'sına (n=8) depresyon tanısının konmuş olduğu saptandı. Vitamin D düzeylerinin normal, eksik ya da yetersiz olma durumu ile yaş grubu, cinsiyet, depresyon tanısı ya da depresyon belirtisi taşıyor olma arasında anlamlı bir farklılık saptanmadı. Serum (OH) vitamin D düzeyleri ile hem CDI hem de BDI ölçek skorları arasında negatif korelasyon (-.053, -.600, sırasıyla) saptanmasına karşın, anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamadı ($p > 0.05$).

Tartışma: Gerilim tipi baş ağrısı tanısı olan çocuk ve ergenlerde depresyon tanısı ve belirtileriserum (OH)vitamin D düzeylerinden bağımsız görünmektedir. Örnekleminizin sayısı ve kesitsel nitelikte oluşu da sonuçları etkilemiş olabilir. Daha büyük örneklerle uzunlamasına yapılacak çalışmalar D vitamini ile depresyon belirtileri ve tanısı arasındaki ilişkiye katkı sunacaktır.

P25/ İHMAL EDİLEN GENÇLİK: ERGEN GEBELER

Çilem Bilginer¹, Özlem Bağ², Berire Çekin Yılmaz¹

1. KTÜ Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

cilemcolak@yahoo.com - berirecekin@gmail.com

2. İzmir S.B.Ü. Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk İzlem Merkezi

bagozlem78@yahoo.com

Amaç: Bu çalışmanın amacı; ergen annelerin depresyon ve anksiyete düzeyleri ile çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yetişkin anneler ile karşılaştırılması ve bu hususta alınması gereken önlemlere dikkat çekmektir.

Yöntem: Çalışmaya, Ankara Çocuk İzlem Merkezinde beyanı alınmak üzere getirilmiş 31 ergen anne ile bir devlet hastanesinin çocuk hastalıkları polikliniğine çocuğunu getirmiş, ilk gebeliğinde 18 yaş üstünde olan 37 anne alınmıştır. Katılımcıların yaşı, eğitim durumları, cinsel bilgi düzeyleri ve aile özelliklerini edinmeye yönelik bilgi formunu, Beck depresyon, Beckanksiyete, ve çocukluk travma ölçeğini doldurması istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek gerekli istatistikler uygulanmıştır.

Sonuç: Araştırmaya alınan ergenlerin yaş ortalaması 16.1 ± 0.8 (14-18 yaş arasında) iken %90.3'ünün okulu bıraktığı (n=28), ve %64.5'inin (n=20) geleceğe dönük eğitim planı olmadığı saptanmıştır. Ergen annelerin ortalama depresyon belirti şiddeti 6.9 ± 7.9 iken anksiyete belirti şiddeti 5.8 ± 8.1 'di. Ergen annelerin depresyon ve anksiyete belirti düzeyleri yetişkin annelere göre anlamlı oranda daha düşüktü (sırasıyla $p=0.012$, $t=-2.56$; $p=0.005$, $t=-2.24$). Ergenlerin %16.1'i (n=5) çocukluk çağında fiziksel istismar mağduru olduğunu tanımlarken, %22.6'sı (n=7) duygusal istismar, %35.5'i (n=11) duygusal ihmal ve %3.2'si (n=1) fiziksel ihmal mağduru olduğunu tanımlamıştır. Yalnızca bir çocuk (%3.2) cinsel istismar mağduru olduğunu belirtmiştir. Yapılan karşılaştırmalarda yetişkinlerin çocukluk çağı travma bildirimleri cinsel istismar ve duygusal istismar için anlamlı oranda daha yüksek iken (sırasıyla $p=0.000$; $p=0.001$) gruplar arasında fiziksel istismar yaşantısı açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0.150$).

Tartışma:Çalışma sonuçları alan yazında tanımlanan veriler ile çelişmektedir. Çalışmaya katılan gençlerin ifade sonrası yapılan psikiyatrik değerlendirmeyi adli sürecin bir parçası olarak yorumlamış olabileceği ve bunun öz bildirimine dayalı ölçeklerin doldurulmasında biasa neden olmuş olabileceği düşünülmüştür. Ülkemizde çocuk yaşta evlilikler ve gebeliklerin psikiyatrik neden ve sonuçlarına ilişkin araştırma verileri sınırlıdır. Bu sonuçlar, ergenlerin kendilerini cinsel istismar mağduru olarak görmediğini göstermiştir. Sonuç olarak, ergen gebeliklerinde ilk ruhsal değerlendirmenin yanı sıra takip çalışmalarına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: ergen evliliği, cinsel istismar, depresyon, anksiyete

P26/ ÖLÇÜT BAZLI İÇERİK ANALİZİNE GÖRE DEĞERLENDİRİCİLER ARASI GÜVENİLİRLİK: BİR ÖN ÇALIŞMA

Çilem Bilginer¹, Belgin Üstün Güllü², Gülçin Orhan³, Gülsen Erden⁴, Sevda Hızarcı¹

1.KTÜ Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

cilemcolak@yahoo.com - hizarcisevda@hotmail.com

2.Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

belginstn@gmail.com

3.Eskişehir Devlet Hastanesi Çocuk İzlem Merkezi

gulcinpsy@gmail.com

4.Ankara Üniversitesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Psikoloji Bölümü

erden.gulsen@hotmail.com

Amaç: Bu çalışmanın amacı, cinsel istismar mağduru çocukların beyanlarının ölçüt bazlı içerik analizine göre değerlendirilmesinde değerlendiriciler arası güvenilirliği incelemektir.

Yöntem: Çalışma, cinsel istismar mağduru 25 çocuğa ait beyanların video kayıtlarının incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeye alınan videolar, adli görüşmesi 2016 yılında Ankara Çocuk İzlem Merkezi'nde gerçekleştirilmiş, yaşları 14-18 arasında değişen ve cinsel istismara ait fiziksel belirtileri olan olgular içinden seçilmiştir. Yerel etik kurul onayı alındıktan sonra, adli psikoloji alanında doktora programına devam eden iki klinik psikolog videoları değerlendirmeye başlamıştır. Ölçüt bazlı içerik analizinde yer alan 19 kriterin her biri "0" yok, "1" mevcut, "2" güçlü düzeyde mevcut olarak değerlendiriciler tarafından kodlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiş ve değerlendiriciler arası uyumun belirlenmesinde her bir kriter için kappa değerine bakılmıştır.

Sonuç: Çalışmada 25 video kaydı içinde yer alan 27 istismar öyküsüne ilişkin değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeye alınan mağdurların görüşme sırasında yaş ortalaması 15.8 ± 1.1 idi. Ölçüt bazlı içerik analizine göre 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 17 ve 18. kriterlerde değerlendiriciler eşit düzeyli değişken kullanmadıklarından kappa değeri hesaplanamamıştır. Eşit düzeyli değişken kullanılan 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16 ve 19. maddelerde değerlendiricilerin yalnızca 6. madde "karşılıklı diyalogların aktarımı" ve 14. madde "spontandüzeltilme" için orta derecede anlamlı bir uyum sağladıkları (sırasıyla $p=0.015$, $k=0.357$; $p=0.029$, $k=0.345$), diğer maddelerde anlamlı bir uyum göstermedikleri bulunmuştur.

Tartışma: İfadenin güvenilirliği analizi (statement validity assessment), Avrupa ve Amerika'nın bazı eyaletlerinde mahkemeler tarafından yargılama sürecine eklenen, cinsel istismar davalarında mağdur beyanının güvenilirliğine ilişkin bilimsel kanıt kabul edilen değerlendirme aracıdır. Yarı standardize bu metodun en kapsamlı adımı mağdur beyanının ölçüt bazlı içerik analizine göre değerlendirilmesidir. Ancak bu çalışmadan elde edilen sonuçlar yalnızca ölçüt bazlı içerik analizi kullanılarak beyanının güvenilirliğine ilişkin bir kanaatte bulunmanın yeterli olmayacağını, bunun değerlendiriciler arasında fark gösterebileceğini işaret etmektedir. Ülkemizde cinsel istismar mağdurları ile yapılan adli görüşme içeriklerinin incelenmesine dair ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: cinsel istismar, ergen, beyan güvenilirliği